

Sammanhållen rovdjurspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag om övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik för att säkerställa att de fem rovdjursarterna björn, järv, lo, varg och kungsörn långsiktigt finns kvar i den svenska faunan.

Regeringens förslag innebär bl.a. att, för de arter som uppnått sådana individantal att de bedöms som åtminstone kortsiktigt livskraftiga, dvs. björn, lo och kungsörn, fastställs miniminivåer. Miniminivåerna skall betraktas som en vägledning för val av förvaltningsstrategi för rovdjursstammen och skall inte ses som en målsättning för vilket antal individer som är önskvärt. Målet för förvaltningen skall vara att arterna ökar i antal utöver respektive miniminivå, till sådana nivåer att de med större säkerhet långsiktigt kan bevaras i den svenska faunan. För arter som ännu inte nått sådana antal att deras överlevnad kan anses säkrad i ett längre perspektiv, dvs. varg och järv, fastställs etappmål i stället för miniminivåer. Innan etappmålen är uppnådda bör skydds jakt tillåtas endast i mycket begränsad omfattning. När etappmålet är nått görs en förnyad bedömning av stammens utveckling och den framtida förvaltningen av stammen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dessa avseenden.

Utskottet tillstyrker vidare förslagen i propositionen om höjda straff för jaktbrott och jakthäleri och om kriterier för bedömningen av om ett jaktbrott är grovt. Det innebär bl.a. att minimistraffet för grovt jaktbrott höjs till sex månaders fängelse och maximistraffet till fyra års fängelse. Straffskalorna för jakthäleribrott som inte är grovt höjs till ett års fängelse. Straffskalorna för jakthäleribrott ändras på motsvarande sätt. Vidare tillstyrker utskottet förslaget att det för vissa typer av jaktbrott skall räcka med att gärningsmannen handlat oaktsamt. Utskottet instämmer i regeringens bedömning om behovet av åtgärder i övrigt mot jaktbrott. Polis, åklagare och länsstyrelser skall i ett fördjupat samarbete gemensamt planera insatser för att förebygga jaktbrott avseende björn, järv, lo, varg och kungsörn. Länsstyrelserna skall också i ökad utsträckning bevaka områden där risken för jaktbrott bedöms som stor. Länsstyrelserna får särskilda medel för de ökade insatserna mot jaktbrott.

Utskottet gör vissa uttalanden om straffmätningen för olika typer av jaktbrott och redovisar i övrigt bl.a. motivuttalanden till bestämmelserna i 24 kap. 4 § brottsbalken om ansvarsfrihet på grund av nöd.

Utskottet har inget att erinra mot vad som anförs i propositionen om vissa ändringar i jaktförordningen (1987:905). Bland annat kommer Naturvårdsverket att kunna delegera till länsstyrelserna att besluta om skyddsjakt på enskilda individer av björn och lo som orsakar allvarliga skador eller olägenheter. Vidare kommer skyddsjakt på varg att bli tillåten enligt 28 § samma förordning.

När det gäller ersättningssystemet ansluter sig utskottet så till vida till regeringens bedömning att ett reformerat ersättningssystem för skador på rennaringen av rovdjur skall författningsregleras. Systemet innebär i huvudsak att samebyarna skall få en viss, fast ersättning per konstaterad föryngring eller annan förekomst av rovdjur inom respektive bys betesområde. Beloppen fastställs årligen av regeringen. Resurserna ökar för ersättning av skadorna. Resurserna ökar även för åtgärder för att förebygga rovdjursskador och för att ersätta uppkomna skador på annan tamboskap, husdjur m.m. Inventeringsverksamheten av rovdjuren blir en del av den allmänna miljöövervakningen. I det sammanhanget framhåller utskottet att de ideella organisationerna har sin givna plats i inventeringsarbetet. Vidare föreslår utskottet, med anledning av motioner (s, m, v, kd, mp), ett tillkännagivande av innebörd att den av regeringen förordade differentieringen av ersättningen för rovdjursskador i vissa delar av renskötselområdet tills vidare inte genomförs. När det gäller ersättning för personskador orsakade av rovdjursangrepp föreslår utskottet, med anledning av motioner (m, kd, c), ett tillkännagivande att den tidigare möjligheten till statlig ersättning för skador på människa orsakade av björn snarast bör återinföras.

Forskning och information beträffande de stora rovdjuren ges ökade resurser. Utskottet instämmer i vad regeringen anför om statliga medel och etablering av ett eller flera rovdjurscentrum och att frågan bör hanteras inom ramen för ett regeringsuppdrag till Naturvårdsverket om informationsfrågor. Vilt-skadecenters organisation och formella status bör tills vidare fastställas av Naturvårdsverket.

Samverkan kring förvaltningen av rovdjuren förstärks med i första hand Norge men även med Finland. Till Naturvårdsverket knyts ett rådgivande organ för samråd i rovdjursfrågor, och länsstyrelserna i de län där det finns fasta stammar av de stora rovdjuren bildar rovdjursgrupper.

I betänkandet behandlas sammanlagt 83 yrkanden i följdmotioner och fristående motioner från allmänna motionstiden 2000. Samtliga motionsyrkanden som inte ligger till grund för utskottets tillkännagivanden ovan avstyrks.

I betänkandet finns 21 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	9
Bakgrund.....	9
Ärendet och dess beredning	9
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	12
1 Mål för antal och utbredning	12
1.1 Övergripande mål	12
1.2 Antal och utbredning	14
2 Skydds jakt	23
2.1 Beslutande myndighet	23
2.2 Utredningens förslag till ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skydds jakt	25
2.3 Skydds jakt utan föregående myndighetsbeslut.....	26
3 Åtgärder mot jaktbrott – förebyggande åtgärder och ändringar av straffbestämmelserna, m.m.....	30
3.1 Höjda straff för jaktbrott m.m.....	30
3.2 Ansvarsfrihet enligt brottsbalken.....	33
4 Ersättnings- och bidragssystem	34
4.1 Bidrag och ersättning för skada på renar	34
4.2 Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar	37
4.3 Ersättning för personskador.....	39
5 Inventeringar	40
6 Information.....	41
6.1 Myndigheter och organisationer.....	41
6.2 Rovdjurscentrum	43
7 Administration.....	44
7.1 Samverkan med grannländerna	44
7.2 Regionala rovdjursgrupper	46
8 Ekonomiska konsekvenser	47
9 Övriga frågor	48
Reservationer	50
1. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik (punkt 1).....	50
2. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik (punkt 1).....	51
3. Miniminivåer och etappmål samt principer för utbredningen (punkt 2).....	51
4. Etappmål för järvstammen och mål för järvstammens utbredning (punkt 4).....	52

5. Minimnivå för lodjursstammen och mål för lodjursstammens utbredning (punkt 5).....	53
6. Etappmål för vargstammen och mål för vargstammens utbredning m.m. (punkt 6).....	53
7. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt m.m. (punkt 8)	54
8. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt m.m. (punkt 8)	54
9. Ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skyddsjakt (punkt 9).....	55
10. Ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skyddsjakt (punkt 9).....	55
11. Allmänna villkor för skyddsjakt enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 10).....	56
12. Skyddsjakt efter varg enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 11).....	57
13. Skyddsjakt efter varg enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 11).....	57
14. Skyddsjakt efter järv enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 12).....	58
15. Bidrag och ersättning för skada på renar (punkt 15).....	58
16. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar (punkt 16).....	59
17. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar (punkt 16).....	60
18. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar (punkt 16).....	60
19. Ersättning för personskador (punkt 17).....	61
20. Rovdjurscentrum m.m. (punkt 20).....	61
21. Höjda anslag för viltskadeersättning (punkt 23).....	62
Särskilda yttranden.....	63
1. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik.....	63
2. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik.....	63
3. Etappmål för varg och mål för vargstammens utbredning.....	63
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	64
Propositionen.....	64
Följdmotioner.....	64
Motioner från allmänna motionstiden 2000.....	68
Bilaga 2	
Regeringens lagförslag.....	71
Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).....	71

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik

Riksdagen godkänner regeringens förslag till övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik samt avslår motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 1, 2000/01:MJ16 yrkandena 1 och 4 och 2000/01:MJ18 yrkande 4.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (c)

2. Miniminivåer och etappmål samt principer för utbredningen

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 1, 2000/01:MJ18 yrkande 1 och 2000/01:MJ19 yrkande 1.

Reservation 3 (m)

3. Miniminivå för björnstammen och mål för björnstammens utbredning

Riksdagen godkänner regeringens förslag till miniminivå för björn och mål för björnstammens utbredning samt avslår motion 2000/01:MJ13 yrkande 2.

4. Etappmål för järvstammen och mål för järvstammens utbredning

Riksdagen godkänner regeringens förslag till etappmål för järv och mål för järvstammens utbredning samt avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 3 och 2000/01:MJ16 yrkande 7.

Reservation 4 (c)

5. Miniminivå för lodjursstammen och mål för lodjursstammens utbredning

Riksdagen godkänner regeringens förslag till miniminivå för lodjursstammen och mål för lodjursstammens utbredning samt avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 4 och 2000/01:MJ16 yrkande 6.

Reservation 5 (c)

6. Etappmål för vargstammen och mål för vargstammens utbredning m.m.

Riksdagen godkänner regeringens förslag till etappmål för vargstammen och mål för vargstammens utbredning samt avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 5, 2000/01:MJ16 yrkande 5, 2000/01:MJ19 yrkande 2, 2000/01:MJ21 yrkande 1, 2000/01:MJ25 yrkande 3 och 2000/01:MJ918 yrkandena 1 och 2.

Reservation 6 (c)

7. Minimnivå för kungsörnsstammen och mål för kungsörnsstammens utbredning

Riksdagen godkänner regeringens förslag till miniminivå för kungsörnsstammen och mål för kungsörnsstammens utbredning samt avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 6 och 2000/01:MJ730 yrkande 1.

8. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ10 yrkande 2, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ15 yrkandena 3 och 4, 2000/01:MJ16 yrkande 9, 2000/01:MJ18 yrkande 2 delvis och 2000/01:MJ920 yrkande 1.

Reservation 7 (m)

Reservation 8 (c)

9. Ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skyddsjakt

Riksdagen avslår motionerna 1999/2000:MJ12 yrkande 1, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ16 yrkande 3, 2000/01:MJ911 yrkande 4 och 2000/01:MJ918 yrkande 5.

Reservation 9 (m)

Reservation 10 (c)

10. Allmänna villkor för skyddsjakt enligt 28 § jaktförordningen (1987:905)

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ12 yrkande 2, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ15 yrkande 2, 2000/01:MJ16 yrkande 8, 2000/01:MJ18 yrkande 2 delvis, 2000/01:MJ19 yrkande 3 och 2000/01:MJ21 yrkande 2.

Reservation 11 (m, kd, c)

11. Skyddsjakt efter varg enligt 28 § jaktförordningen (1987:905)

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 7, 2000/01:MJ22 delvis, 2000/01:MJ24 yrkande 3, 2000/01:MJ25 yrkandena 4 och 5 och 2000/01:MJ26 yrkande 1.

Reservation 12 (v, mp)

Reservation 13 (fp)

12. Skyddsjakt efter järv enligt 28 § jaktförordningen (1987:905)

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 8 och 2000/01:MJ22 delvis.

Reservation 14 (v)

13. Hänsyn till fäbodbruket

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ21 yrkande 4 och 2000/01:MJ26 yrkande 2.

14. Lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259) samt avslår motion 2000/01:MJ906.

15. Bidrag och ersättning för skada på renar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om ett differentierat ersättningssystem. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 6, 2000/01:MJ17 yrkande 2, 2000/01:MJ20, 2000/01:MJ23 och 2000/01:MJ26 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 7 och 2000/01:MJ17 yrkande 3.

Reservation 15 (kd)

16. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ16 yrkande 10, 2000/01:MJ17 yrkande 1 delvis, 2000/01:MJ18 yrkande 3 delvis, 2000/01:MJ918 yrkande 3 och 2000/01:MJ920 yrkande 2 delvis.

Reservation 16 (m)

Reservation 17 (kd, fp)

Reservation 18 (c)

17. Ersättning för personskador

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om statlig ersättning för skador på människa orsakade av björn. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ16 yrkande 11, 2000/01:MJ17 yrkande 1 delvis, 2000/01:MJ18 yrkande 3 delvis och 2000/01:MJ920 yrkande 2 delvis samt avslår motion 2000/01:MJ10 yrkande 1.

Reservation 19 (m, kd, c, fp)

18. Inventeringar

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 5 och 2000/01:MJ21 yrkande 3.

19. Information från myndigheter och organisationer

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ16 yrkande 12, 2000/01:MJ24 yrkande 1, 2000/01:MJ25 yrkande 1 och 2000/01:MJ918 yrkande 4.

20. Rovdjurscentrum m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ11, 2000/01:MJ24 yrkande 2, 2000/01:MJ25 yrkande 2, 2000/01:MJ724, 2000/01:MJ755, 2000/01:MJ803, 2000/01:MJ813, 2000/01:MJ822, 2000/01:MJ901 yrkande 2 och 2000/01:MJ915.

Reservation 20 (fp)

21. Samverkan med grannländerna

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ16 yrkande 2, 2000/01:MJ24 yrkande 5 och 2000/01:MJ901 yrkande 1.

22. Regionala rovdjursgrupper

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ16 yrkande 13.

23. Höjda anslag för viltskadeersättning

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ24 yrkande 4 och 2000/01:MJ25 yrkande 6.

Reservation 21 (fp)

Stockholm den 8 mars 2001

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Sinikka Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Jonas Ringqvist (v), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Michael Hagberg (s), Lars Lindblad (m), Maggi Mikaelsson (v), Ester Lindstedt-Staaf (kd) och Lennart Kollmats (fp).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

I samband med riksdagens behandling av budgetpropositionen för år 1997 tillkännagav riksdagen att regeringen borde utarbeta en sammanhållen rovdjurspolitik och snarast möjligt återkomma till riksdagen med ett förslag i frågan (bet. 1996/97:JoU1, rskr. 1996/97:113). Riksdagens tillkännagivande föranleddes av att rovdjursfrågan ansågs beröra många viktiga aspekter av Sveriges internationella åtaganden inom faunavården och dessutom ha stor betydelse för vissa näringsgrenar. Till grund för tillkännagivandet låg också uppfattningen att ökningen av rovdjursstammarna kräver särskild uppmärksamhet när det gäller utformningen av skyddsjakten och intresset av en bibehållen eller utökad biologisk mångfald.

Ärendet och dess beredning

I proposition 2000/01:57 föreslår regeringen att riksdagen godkänner de övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik och de miniminivåer respektive etappmål samt mål för utbredning för björn, järv, lo, varg och kungsörn som presenteras i propositionen. Vidare föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259) beträffande jaktbrott. Regeringen aviserar dessutom ändringar i jaktförordningen (1987:905). Regeringens förslag återges i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 2.

Med anledning av propositionen har 17 motioner med sammanlagt 65 yrkanden väckts. I detta sammanhang behandlar utskottet dessutom 18 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2000. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

I ärendet har utskottet inhämtat information av Naturvårdsverket om vargstammens storlek och utbredning m.m. Utskottet har uppvaktats av representanter för Länsstyrelsen i Gävleborgs län och Årjängs kommun. Vidare har utskottet mottagit uppvaktningar från företrädare för Svenska Samernas Riksförbund, LRF, Svenska Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden, Sveriges Ornitologiska Förening, Svenska Rovdjursföreningen, Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund – Landsbygdens Jägare, Sveriges Jordägareförbund i Värmland, Rovdjurscentrum i Orsa, The Big Four of Scandinavia, Styrgruppen för rovdjurscentrum i Järvsö och Järvzoo AB. I ärendet har också inkommit ett antal skrivelser.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisar regeringen en sammanhållen rovdjurspolitik för att säkerställa att de fem rovdjursarterna björn, järv, lo, varg och kungsörn långsiktigt finns kvar i den svenska faunan.

För de arter som uppnått sådana individantal att de bedöms som åtminstone kortsiktigt livskraftiga fastställs miniminivåer. Det gäller björn, lo och kungsörn. Miniminivåerna skall betraktas som en vägledning för val av förvaltningsstrategi för rovdjursstammen. Miniminivån skall alltså inte ses som en målsättning för vilket antal individer som är önskvärt. Målet för förvaltningen skall vara att arterna ökar i antal utöver respektive miniminivå, till sådana nivåer att de med större säkerhet långsiktigt kan bevaras i den svenska faunan.

För arter som ännu inte nått sådana antal att deras överlevnad kan anses säkrad i ett längre perspektiv, dvs. varg och järv, fastställs etappmål i stället för miniminivåer. Innan etappmålen är uppnådda bör skydds jakt tillåtas endast i mycket begränsad omfattning. När etappmålet är nått görs en förnyad bedömning av stammens utveckling och den framtida förvaltningen av stammen.

Föreslagna nivåer och mål anges främst som antalet årliga föryngringar av arten för att på så sätt få ett mått på stammens vitalitet. Även det totala antalet individer för stammen anges. För björn anges en miniminivå om 100 föryngringar per år, motsvarande 1 000 individer och för lodjur anges 300 föryngringar per år, motsvarande 1 500 individer som miniminivå. För kungsörn anges 600 häckande par som miniminivå. För varg anges etappmålet 20 föryngringar per år, motsvarande 200 individer och för järv anges etappmålet 90 föryngringar per år, motsvarande 400 individer. För rovdjurens utbredning och spridning i landet anges vissa riktlinjer för förvaltningen.

I propositionen föreslås ändringar i jaktlagens (1987:259) bestämmelser om ansvar för jaktbrott och jakthäleri. För jaktbrott och jakthäleri som inte bedöms som grovt föreslås en höjning av maximistraffet till fängelse i ett år. För jaktbrott och jakthäleri som bedöms som grovt föreslås att det lägsta straffet skall vara fängelse i sex månader och det högsta fängelse i fyra år. Vidare föreslås att vid bedömningen av om ett jaktbrott är grovt särskilt skall beaktas om brottet avsett ett särskilt skyddsvärt vilt och om det utförts med en särskilt plågsam jaktmetod.

I propositionen anges att regeringen avser att göra vissa ändringar i jaktförordningen (1987:905), bl.a. kommer skydds jakt på varg att bli tillåten enligt 28 § samma förordning.

Ett reformerat ersättningssystem för skador på rennärigen av rovdjur skall författningsregleras. Systemet innebär i huvudsak att samebyarna skall få en viss, fast ersättning per konstaterad föryngring eller annan förekomst av rovdjur inom respektive bys betesområde. Beloppen fastställs årligen av regeringen. Resurserna ökar för ersättning av skadorna. Resurserna ökar även för åtgärder för att förebygga rovdjursskador och för att ersätta uppkomna skador på annan tamboskap, husdjur m.m. Inventeringsverksamheten av rovdjuren föreslås bli en del av den allmänna miljöövervakningen. Forskning och information beträffande de stora rovdjuren ges ökade resurser. Samverkan kring förvaltningen av rovdjuren förstärks med i första hand Norge men även med Finland.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.
Lagrådet har avgett yttrande över lagförslagen.
Lagförslagen fogas som bilaga 2 till detta betänkande.

Utskottets överväganden

1 Mål för antal och utbredning

1.1 Övergripande mål

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik och instämmer i allt väsentligt i det allmänna syftet med tre motioner (m, c) om balans mellan rovdjursstammarna, näringsintressen och jaktintressen. Utskottet anser dock att motionerna i dessa delar bör lämnas utan åtgärd.

Propositionen

I propositionen föreslås att det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik är att den svenska staten skall ta ansvar för att arterna björn, järv, lo, varg och kungsörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I likhet med det 15 nationella miljökvalitetsmålen är ambitionen att detta övergripande mål skall nås inom en generation.

Motioner

Förutsättningarna för en verkningsfull och långsiktig rovdjurspolitik tas upp i motion MJ16 (c). Enligt motionärerna gäller det att hitta en lösning som gör att det svenska samhället kan ha långsiktigt bevarade stammar av björn, järv, lo, varg och kungsörn samtidigt som människors intressen tas till vara (yrkande 1). När stammarna nått sådana nivåer att de kan anses långsiktigt bevarade bör ännu större hänsyn tas till sociala och ekonomiska konsekvenser av rovdjurens utbredning än vad som annars är fallet (yrkande 4). Villkoren för att kunna bo och verka på landsbygden behandlas i motion MJ18 (m). Det framhålls som viktigt att utvecklingen framöver noga följs och utvärderas. Hänsyn till de boende på landsbygden måste väga synnerligen tungt när effekterna av rovdjurspolitiken utvärderas (yrkande 4). I motion MJ15 (m) framhålls att människan inom ramen för viltvården inte bara har ett ansvar för rovdjursstammarna som sådana utan också för att en balanserad viltstam i sin helhet kan bibehållas (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Vid flera tidigare tillfällen har riksdagen uttalat att den biologiska mångfalden skall bevaras, vilket innebär att de naturligt förekommande rovdjursarterna skall finnas i livskraftiga bestånd och att de också skall kunna sprida sig till för dem naturliga områden. Som regeringen anför skall målen för förvaltningen av rovdjursstammarna stå i överensstämmelse med dessa uttalanden. Därmed kommer målen även att stämma överens med Sveriges internationella

åtaganden på området. Eftersom begreppet livskraftig stam inte har en inom forskarsamhället entydigt fastställd betydelse bör begreppet som sådant inte användas när målen för den svenska rovdjurspolitiken fastställs. I likhet med regeringen anser utskottet att det övergripande målet i stället bör formuleras som att de aktuella arterna skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan. Bedömningen av hur många individer av respektive art som behövs för ett långsiktigt bevarande bör emellertid, vilket förtjänar att framhållas, ha sin utgångspunkt i vetenskapliga bedömningar. Som anförs i propositionen bör i målet även ingå att arterna skall kunna sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden, dvs. områden som i dag är sådana att respektive art kan leva och reproducera sig där.

Det övergripande målet för den sammanhållna rovdjurspolitiken skall alltså vara att staten tar ansvar för att arterna björn, järv, lo, varg och kungörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I likhet med vad som gäller för de 15 nationella miljö kvalitetsmålen bör ambitionen vara att detta mål nås inom en generation. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag om det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik.

En ändamålsenlig förvaltning av rovdjursstammarna skall enligt utskottets mening ha till syfte att bidra till en hållbar utveckling och undvika konflikter. Som regeringen anför bör man i de områden där en art gör stor skada försöka minska antalet individer under förutsättning att det finns områden där arten existerar i tillräckligt antal med mindre konflikter med människan. När det gäller rennäringen, som är den näring som drabbas hårdast av skador på grund av förekomsten av rovdjur, anser utskottet det vara ett grundläggande krav att en ordnad renskötsel kan bedrivas och att skadorna av rovdjur därför inte får bli för omfattande. Regeringens förslag till mål för de olika arternas antal och utbredning har därför utformats med hänsyn till rennäringens intressen.

En viktig förutsättning för en framgångsrik rovdjurspolitik är förståelse hos allmänheten för rovdjuren och rovdjursförvaltningen. Detta förutsätter kunskap och tillgång till information om rovdjurens biologiska förhållanden, de skador och problem de orsakar, liksom sociala och historiska aspekter på rovdjursförekomsten. Längre fram i detta betänkande kommer utskottet att behandla frågor om förstärkta informationsinsatser och olika former av samarbete inom förvaltningen. Det kan emellertid inte förnekas att förekomsten av framför allt lo och varg skapar konflikter med näringsintressen och jaktintressen. Med hänsyn till de stora problem lodjuret orsakar för rennäringen, är det enligt utskottets mening motiverat med en långsam minskning mot ca 400 individer i renskötselområdet. För att lodjursstammen skall vara tillräckligt stor i ett riksperspektiv bör stammen emellertid tillåtas att växa i andra områden innan den reduceras i renskötselområdet. De jaktliga intressena kommer därigenom att få tåla en större påverkan på viltbestånden. Även vargförekomsten skapar intressekonflikter. Utskottet delar regeringens uppfattning att förståelse hos lokalbefolkningen är av avgörande betydelse för vargstammens

utveckling. Det är också mot den bakgrunden som utskottet på annan plats i detta betänkande tillstyrker regeringens förslag om ett etappmål för vargstammen.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet anser att syftet med motionerna MJ16 (c) yrkandena 1 och 4 och MJ18 (m) yrkande 4 i allt väsentligt får anses tillgodosett.

Utskottet delar uppfattningen i motion MJ15 (m) om människans ansvar inte bara för rovdjursstammarna utan även för bibehållandet av en balanserad viltstam. Som utskottet anförde våren 2000 (bet. 1999/2000:MJU17) stadgas i 4 § jaktlagen (1987:259) bl.a. att viltet skall vårdas i syfte dels att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet, dels främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna. Mot denna bakgrund och med hänvisning till vad utskottet i tillämpliga delar anført ovan föreslår utskottet att motionens yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

1.2 Antal och utbredning

1.2.1 Miniminivåer och etappmål samt principer för utbredningen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens uppfattning att nationella miniminivåer för stammarna av *björn*, *lo* och *kungsörn* och etappmål för *varg* och *järv* bör slås fast. Därmed avstyrker utskottet tre motioner (m) om att nationella mål inte bör införas, om miniminivåer för samtliga rovdjursarter och om delvis andra principer för utbredningen.

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör nationella miniminivåer för stammarna av *björn*, *lo* och *kungsörn* slås fast. Miniminivån anger vilken förvaltningsstrategi som bör tillämpas och är inte ett mått på vilket antal individer som är önskvärdt av en art. Målet för förvaltningen är att arterna skall öka i antal utöver respektive miniminivå till sådana nivåer att de med större säkerhet långsiktigt kan bevaras i den svenska faunan. Om antalet djur av en art sjunker under miniminivån bör skydds jakt tillåtas endast i begränsad omfattning. Så länge en art befinner sig över miniminivån bör emellertid större hänsyn tas till motstående intressen.

För *varg* och *järv* bör etappmål slås fast. Med etappmål avses delmål för stammarnas tillväxt mot en nivå där artens fortsatta existens i Sverige kan anses långsiktigt säkrad. När etappmålet uppnåtts bör en förnyad bedömning göras om mål för arten. Innan etappmålet uppnåtts bör endast skydds jakt tillåtas och då i begränsad omfattning.

Nivåerna och målen bör anges som antalet föryngringar.

Enligt regeringen bör rovdjursarterna som huvudregel få sprida sig inom respektive arts naturliga utbredningsområde. I områden där riskerna för an-

grepp på människor och andra olyckor är störst bör man i förvaltningen försöka hindra en etablering eller i varje fall minska antalet djur. Också i områden där en art gör stor skada bör antalet djur minskas. För de arter som inte nått upp till etappmålet bör dock en förutsättning för sådan skydds jakt vara att det kan konstateras att stammen som helhet har en positiv utveckling. Det samma gäller om en art minskat i antal så att den befinner sig under miniminivån.

Inom renskötselområdet bör rovdjursstammarnas utveckling styras så att ordnad renskötsel inte omöjliggörs eller allvarligt försvåras i någon sameby.

Motioner

Enligt motion MJ18 (m) leder nationella mål lätt till att lokala problem blir svåra att hantera så länge dessa mål inte har uppnåtts. Riksdagen bör därför avslå förslaget om nationella miniminivåer respektive etappmål för stammarna av björn, lo och varg (yrkande 1). I motion MJ13 (m) yrkas att det för alla fem rovdjursarterna fastställs miniminivåer. Härigenom skulle målen bli tydligare och kunna tillämpas mera konsekvent i internationellt och nationellt arbete (yrkande 1). Motionärerna i motion MJ19 (m) anför att utbredningen av rovdjursstammarna i princip bör få ske i respektive arts naturliga spridningsområde men att hänsyn måste tas till den eventuella skada som rovdjuren kan orsaka på tamboskap och på rennäringen. Det framhålls också som viktigt att beakta de totala ekonomiska och kulturella konsekvenserna en alltför stor rovdjursstam (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför bör uttrycket miniminivå endast användas för de arter där stammen uppnått ett sådant individantal att arten bedöms som åtminstone kortsiktigt livskraftig. Miniminivåer bör således fastställas för *björn*, *lo* och *kungsörn*. Med miniminivå skall avses det minsta antal djur av en art som förvaltningen alltid skall syfta till att upprätthålla. Målet för förvaltningen skall emellertid vara att arterna ökar i antal utöver respektive miniminivå till sådana nivåer att de med större säkerhet långsiktigt kan bevaras i den svenska faunan.

För *järv* och *varg* bör i stället etappmål fastställas, eftersom stammarna ännu inte nått en nivå som kan anses säkra deras överlevnad i ett längre perspektiv. Etappmål skall vara ett delmål för stammarnas storlek på väg mot en nivå där artens fortsatta existens i den svenska faunan kan anses långsiktigt säkrad. När ett etappmål är nått bör en utvärdering göras av stammens utveckling och de eventuella konflikter som uppstått med andra intressen. Som anförts i propositionen bör också en bedömning göras om ett nytt etappmål skall fastställas eller om det är lämpligt och möjligt att fastställa en miniminivå. Så länge stammen av en art inte nått etappmålet bör endast skydds jakt tillåtas och då i begränsad omfattning. Skydds jakt i syfte att lokalt begränsa antalet djur bör endast tillåtas om stammen i landet som helhet visar en entydigt positiv utveckling. När det gäller skydds jakt på enskilda individer som

orsakar allvarliga skador eller olägenheter kan givetvis andra bedömningar göras. Utskottet, som således delar regeringens uppfattning om principerna för antal och utbredning av rovdjursstammarna, avstyrker därmed motionerna MJ18 (m) yrkande 1 och MJ13 (m) yrkande 1.

I likhet med regeringen anser utskottet att rovdjuren skall få möjlighet att sprida sig inom respektive arts naturliga utbredningsområde. Med naturligt utbredningsområde skall förstås ett område som i dag är sådant att arten kan leva och reproducera sig där. Spridningen skall ske utan mänsklig medverkan. Som anförs i propositionen kan spridningen emellertid inte vara helt fri. Viss skydds jakt kommer att behövas för att hindra etablering och minska antalet djur i vissa områden. För de arter som inte nått upp till etappmålet, eller arter som minskat i antal så att de befinner sig under miniminivån, bör enligt utskottets mening särskild restriktivitet med skydds jakt iakttas. Utskottet delar regeringens uppfattning att en förutsättning för skydds jakt i syfte att lokalt begränsa stammen bör vara att stammen som helhet i landet visar en positiv utveckling.

Riskerna för angrepp på människor av rovdjur är erfarenhetsmässigt nästan helt knutna till björn. I de områden där risken för angrepp är störst bör en etablering hindras eller i varje fall bör antalet djur minska. Förutom direkta angrepp på människor kan olyckor uppstå på annat sätt, t.ex. genom att en björn eller varg skrämmer ridhästar eller får tamboskap i sken.

I de områden där en art gör stor skada bör man enligt utskottets mening försöka minska antalet individer under förutsättning att det finns områden där arten kan existera i tillräckligt antal med mindre konflikter med människan.

Renskötselområdet intar en särställning så till vida att samtliga stora rovdjur har naturliga utbredningsområden som sträcker sig över renskötselområdet. Samtliga arter orsakar också skador för rennärningen. Det är därför enligt utskottet viktigt att konsekvenserna av rovdjursförekomsten både för rennärningen i stort och för de enskilda samebyarna beaktas. Det anförda innebär att utskottet delar regeringens uppfattning att rovdjursstammarnas utveckling inom renskötselområdet bör styras så att ordnad renskötsel inte omöjliggörs eller allvarligt försvåras i någon sameby.

Sammantaget innebär det anförda att utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om principerna för rovdjursarternas utbredning. Därmed avstyrker utskottet motion MJ19 (m) yrkande 1.

1.2.2 Björn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om miniminivå för björnstammen och mål för björnstammens utbredning och avstyrker en motion (m) om en högre miniminivå.

Propositionen

Enligt regeringens förslag skall miniminivån för björnstammen i Sverige vara 100 föryngringar per år, vilket motsvarar ett totalt antal av ca 1 000 individer. Målet för björnstammens utbredning bör vara att den fyller ut områdena mellan de nuvarande reproduktionsområdena och att stammens spridning söderut tillåts fortsätta.

Motionen

Enligt motion MJ13 (m) bör riksdagen besluta att miniminivån för björnstammen i Sverige fastställs till 150 föryngringar per år, vilket motsvarar ca 1 500 individer (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att en miniminivå för björnstammen om ca 1 000 individer bör fastslås, vilket motsvarar 100 föryngringar. Utskottet delar även regeringens uppfattning att björnstammen kan tillåtas fortsätta att växa. Denna uppfattning har också framförts av Rovdjursutredningen och av flera remissinstanser. Som anförs i propositionen bör målet för förvaltningen vara att arten skall nå en nivå som säkerställer att den långsiktigt bevaras i den svenska faunan. Det finns enligt utskottets bedömning inte några avgörande skäl för att begränsa björnens utbredning i Sverige. Målet för björnstammens utbredning bör därför vara att den skall fylla ut områdena mellan de nuvarande reproduktionsområdena, vilka är belägna från Dalarna och norrut. Stammen spridning söderut, som redan pågår, bör också tillåtas fortsätta. Någon geografisk gräns för spridningen bör inte anges närmare, utan arten bör i princip få fortsätta att expandera inom sitt naturliga utbredningsområde. Som regeringen anför bör jakten ha sådan inriktning att risken för olyckor där människor kommer till skada minimeras och utformas så att skadorna på ren och andra tamdjur begränsas. Särskild hänsyn bör tas till behovet att minska risken för att många renkalvar dödas. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ13 (m) yrkande 2.

*1.2.3 Järv***Utskottets förslag i korthet**

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om etappmål för järvstammen och mål för järvstammens utbredning. Därmed avstyrker utskottet två motioner (m, c) om högre respektive lägre etappmål.

Propositionen

Regeringen föreslår att etappmålet för järvstammen i Sverige skall vara 90 föryngringar per år, vilket motsvarar ett totalt antal av ca 400 individer. Målet för järvstammens utbredning är att den sprider sig jämnare inom sitt naturliga utbredningsområde.

Motioner

Enligt motion MJ13 (m) bör riksdagen besluta att miniminivån för järvstammen i Sverige fastställs till 100 föryngringar per år, motsvarande ca 500 individer (yrkande 3). Motionärerna i motion MJ16 (c) anser att miniminivån för järv i Sverige bör slås fast till 300 individer inklusive medföljande antal föryngringar (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner det i likhet med regeringen otillfredsställande och oroande att järvstammen trots skyddsåtgärder endast ökat obetydligt under de senaste 30 åren. Särskilt bekymmersamt är utvecklingen under de allra senaste åren. Av allt att döma har stammen minskat i antal sedan år 1996. Om inte den hastiga tillbakagången kan hejdas riskerar den svenska järvstammen att inom endast ett fåtal år komma i en från bevarandesynpunkt mycket osäker situation. Det förhållandet att stammen till stor del delas av Norge innebär att det finns ett stort behov av en gemensam förvaltning eftersom åtgärder i ett av länderna kan få konsekvenser för livskraften hos stammen som helhet. Som regeringen anför bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att vidareutveckla samarbete med främst Norge i syfte att uppnå en gemensam förvaltningsstrategi. Rovdjursutredningen har föreslagit att en nivå om 500 järvar bör vara en miniminivå för den gemensamma norsk-svenska stammen. Utskottet delar regeringens uppfattning att överläggningar måste ske med grannländerna innan en sådan nivå slås fast. Målet för den gemensamma järvstammen bör vara att den når en nivå som säkerställer att den långsiktigt finns kvar i faunan. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag att ett etappmål för den svenska delen av järvstammen bör fastställas. Etappmålet bör vara 90 föryngringar per år, vilket motsvarar ca 400 individer. Därmed avstyrker utskottet motionerna MJ13 (m) yrkande 3 och MJ16 (c) yrkande 7.

Järven i Sverige förekommer huvudsakligen i den nordligaste fjällregionen. I Finland lever dock järven i större utsträckning i skogslandet. Med tanke på konflikterna med rennäringen framför allt i kalvningsområdena och det oroande faktum att järvstammen minskar delar utskottet regeringens uppfattning att en etablering även utanför renskötselområdet skulle vara positivt för arten. Därigenom skulle konflikterna med människan troligen bli långt mindre än vad som är fallet inom renskötselområdet. Det är en uppgift för länsstyrelserna att noggrant följa sådana etableringar. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag att målet för den svenska järvstammens utbredning skall vara att arten sprider sig jämnare inom sitt naturliga utbredningsområde.

1.2.4 Lo

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om miniminivå för lodjursstammen och mål för lodjursstammens utbredning. Därmed avstyrker utskottet två motioner (m, c) om att avskjutning av lodjur i renskötseområdet inte skall tillåtas och om en lägre miniminivå.

Propositionen

I propositionen föreslås att miniminivån för lodjursstammen i Sverige skall vara 300 föryngringar per år, vilket motsvarar ett totalt antal av ca 1 500 individer. Målet skall vara att antalet lodjur i landet som helhet inte skall minska. Målet för lodjursstammens utbredning skall vara att arten skall finnas såväl inom som utanför renskötseområdet men att huvuddelen av stammen skall finnas utanför renskötseområdet.

Motioner

I motion MJ16 (c) begärs att riksdagen fastställer miniminivån för lodjursstammen till 1 000 individer (yrkande 6). Enligt motionärerna är Rovdjursutredningens förslag väl balanserat och tar på ett bra sätt hänsyn till de biologiska förutsättningarna såväl som till sociala och ekonomiska konsekvenser. Enligt motion MJ13 (m) bör den föreslagna avskjutningen av lodjur i renskötseområdet inte genomföras (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Lodjuret har under den senaste tioårsperioden haft en positiv utveckling. Av den svensk-norska lodjursstammen om uppskattningsvis 2 000 djur finns ca 1 500 i Sverige. Enligt Naturvårdsverket borde miniminivån vara 300 föryngringar per år, vilket motsvarar 1 500 individer, medan Rovdjursutredningen föreslår att miniminivån bör anges till 1 000 djur, vilket även det är en nivå som kan anses vara långsiktigt livskraftig.

Lodjuret orsakar stora problem för rennäringen. Föryngringarna av lodjur har emellertid minskat betydligt i renskötseområdet, betydligt mer än vad som rimligen är effekten av den tillåtna jakten. I likhet med regeringen anser utskottet att det av hänsyn till rennäringens intressen är motiverat med skydds jakt på lodjur i renskötseområdet. Målet bör vara en långsam minskning mot den nivå utredningen har föreslagit. För att lodjursstammen skall vara tillräckligt stor i ett riksperspektiv bör stammen emellertid tillåtas att växa i andra områden innan reduktionen genomförs. Som anförs i propositionen är det en uppgift för Naturvårdsverket att noggrant följa lodjursstammens utveckling.

Utskottet delar regeringens uppfattning att huvuddelen av rovdjursstammen bör finnas utanför renskötseområdet och lodjuret bör ges möjlighet att i ökad omfattning sprida sig söderut även till Götaland. Jakt på lodjur bör där-

för inte tillåtas i sådan omfattning eller på sådana platser att dess spridning söderut förhindras. Som utskottet tidigare anfört kommer de jaktliga intressena därigenom att få tåla en större påverkan på viltbestånden. I områden där stammen ökar snabbt bör, liksom för närvarande, begränsad jakt tillåtas. Lodjuret har i ett historiskt perspektiv visat stor känslighet för jakttrycket. Det är därför enligt utskottets mening viktigt att noggrant följa stammens utveckling för att bedöma effekterna av jakten.

Det ovan anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag om miniminivå och mål för utbredning för lodjursstammen och avstyrker motionerna MJ13 (m) yrkande 4 och MJ16 (c) yrkande 6.

1.2.5 Varg

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om etappmål för vargstammen och om mål för vargstammens utbredning m.m. och avstyrker ett flertal motioner (s, m, c, fp) om högre respektive lägre etappmål och om stammens utbredning.

Propositionen

Regeringen föreslår att etappmålet för vargstammen i Sverige skall vara 20 förnygringar per år, vilket motsvarar totalt ca 200 individer. Då detta etappmål uppnåtts skall en grundlig utvärdering av vargförekomstens effekter genomföras. Därefter beslutas om ett eventuellt nytt etappmål och en miniminivå. Målet för vargstammens utbredning skall vara att stammen på naturlig väg sprider sig över landet, men att dess förekomst i renskötselområdet i huvudsak begränsas till de områden utanför renskötselns åretruntmarker där den gör minst skada. Det långsiktiga målet är att vargstammen skall växa till en nivå som säkerställer att den långsiktigt finns kvar.

Motioner

Eftersom, enligt motionärerna i motion MJ16 (c), vargstammen måste ses i ett skandinaviskt perspektiv bör en målnivå om 200 individer fastställas för den skandinaviska vargstammen (yrkande 5). I motion MJ13 (m) begärs att riksdagen beslutar fastställa miniminivån för vargstammen i Sverige till 50 förnygringar per år, vilket motsvarar ca 500 individer (yrkande 5). Även enligt motion MJ25 (fp) bör en miniminivå på 500 vargar fastställas (yrkande 3). I motion MJ918 (fp) anförs att antalet vargar i landet inte bör överstiga 100 individer (yrkande 1). Motionärerna i motion MJ19 (m), som den får förstås, är tveksamma till regeringens förslag om etappmålet för varg. I motionen framhålls att de attitydundersökningar när det gäller vargen som gjorts i Värmland skiljer sig betydligt från de undersökningar som utförts av Naturvårdsverket (yrkande 2). De lokala undersökningarna visar, enligt motionärerna inte oväntat, på en mer negativ inställning till varg i närområdet.

Motionärerna i motion MJ21 (s) anför att vargstammen bör tillåtas växa under kontrollerade förhållanden (yrkande 1). Enligt motion MJ918 (fp) bör vargstammen spridas över hela landet. Inga landsdelar bör vara befriade från vargstammen på grund av riksdagsbeslut (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Under 1990-talet har vargstammen i Sverige och Norge uppvisat en procentuell ökning som överträffar de andra rovdjurens. Trots ökningen ligger emellertid arten ännu under den nivå om 50 köns mogna individer som Internationella naturvårdsunionen (IUCN) satt som gräns för när en art skall beskrivas som akut hotad. Tillväxten har dock visat sig vara förknippad med flera olika problem. Vargens spridning har huvudsakligen skett genom att nya revir har etablerats relativt nära redan befintliga. Enstaka djur kan dock företa långa vandringar och enstaka vargar kan därför uppträda i vilken del som helst av landet. Förekomsten av varg skapar starka känslor och konflikter bl.a. med näringsintressen och jaktintressen, och på många håll pågår en häftig debatt om vargförekomsten. Som regeringen anför är det därför inte möjligt att i dag å ena sidan få en bred acceptans för en vargstam av den storlek som krävs för att den skall kunna bedömas som långsiktigt hållbar enligt vissa vetenskapliga analyser. Å andra sidan är det inte rimligt att ange ett mål som inrymmer ett alltför stort mått av osäkerhet om vargens långsiktiga bevarande i den svenska faunan. Ett sådant mål skulle enligt utskottets mening innebära att det skulle saknas ett reellt innehåll i de mål som riksdagen satt upp i det miljöpolitiska arbetet med bevarandet av den biologiska mångfalden i Sverige.

Mot denna bakgrund finner utskottet att en tillväxt av vargstammen bör eftersträvas. En snabb tillväxt och spridning kan leda till nya och ökade skador. Också i övrigt kan förhållanden uppstå som av en del av befolkningen kan upplevas som främmande och hotande. Med en varsam tillväxt får människor bättre möjligheter att lära sig leva med vargen. Därmed förbättras förutsättningarna för att dess närvaro skall accepteras. Enligt forskare bedöms dock en snabb tillväxt av vargstammen minska risken för effekter av inavel. Som regeringen anför är emellertid förståelse hos lokalbefolkningen för utvecklingen avgörande för vargstammens tillväxt. Det är därför särskilt viktigt att ansvariga myndigheter, främst länsstyrelsen och Naturvårdsverket, uppmärksammar situationen i områden där vargen nyligen har återetablerat sig. I dessa områden är också särskilda informationsinsatser nödvändiga. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag om etappmål för vargstammen i Sverige. Innan etappmålet har uppnåtts bör skydds jakt tillåtas endast i begränsad omfattning. Då etappmålet uppnåtts bör en grundlig utvärdering av vargförekomstens effekter genomföras innan beslut fattas om ett eventuellt nytt etappmål eller en miniminivå. Det anförda innebär att utskottet avstyrker motionerna MJ13 (m) yrkande 5, MJ16 (c) yrkande 5, MJ19 (m) yrkande 2, MJ25 (fp) yrkande 3 och MJ918 (fp) yrkande 1. Med det anförda finner utskottet syftet med motion MJ21 (s) yrkande 1 tillgodosett.

Den skandinaviska vargstammen finns huvudsakligen i Dalarna, Värmland, Dalsland och angränsande fylken i Norge, dvs. utanför renskötseområdet. Som regeringen anför bör målet för förvaltningen av vargstammen vara att vargen på ett naturligt sätt sprider sig till övriga delar av landet. Vargens etablering i de södra delarna av Sverige torde bli begränsad till större sammanhängande skogsområden även om erfarenheten från andra länder visar att varg kan uppehålla sig i människors närhet om den väl accepteras. För att minska eventuella konflikter är det önskvärt att få en så jämn spridning som möjligt.

Vargen är det rovdjur som är svårast för rennäringen att hantera. Förutom att den dödar renar innebär vargens beteende att den genom sitt sätt att jaga kan åstadkomma att renhjordar splittras och förflyttar sig långa sträckor, vilket kan medföra omfattande merarbete för renskötare. I likhet med regeringen gör utskottet bedömningen att regelbundna föryngringar av varg i renskötseområdet inte torde vara möjligt att förena med modern renskötsel. Utanför åretruntmarkerna torde det dock finnas områden där vargförekomst medför endast begränsade skador för renskötseln, t.ex. områden där det sällan förekommer renar eller där förutsättningarna för förebyggande åtgärder är gynnsamma. Mot bakgrund härav anser utskottet att det även inom renskötseområdet bör vara möjligt med enstaka föryngringar utanför åretruntmarkerna. Som anføres i propositionen måste emellertid den huvudsakliga delen av vargstammen finnas utanför renskötseområdet.

Sammanfattningsvis innebär det ovan anförda att utskottet tillstyrker regeringens förslag att målet för vargstammens utbredning skall vara att stammen på naturlig väg sprider sig över landet, men att dess förekomst i renskötseområdet i huvudsak begränsas till de områden utanför åretruntmarkerna där den gör minst skada. Därmed avstyrker utskottet motion MJ918 (fp) yrkande 2 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

1.2.6 Kungsörn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om miniminivå för kungsörnsstammen och mål för kungsörnsstammens utbredning. Två motioner (m, mp) föreslås lämnas utan vidare åtgärd med hänvisning till utskottets uttalande om ytterligare åtgärder för att stödja stammens tillväxt.

Propositionen

Enligt regeringens förslag skall miniminivån för kungsörnsstammen vara 600 årliga häckningar. Kungsörnsens utbredning bör inte påverkas av människan.

Motioner

I motion MJ13 (m) betonas vikten av åtgärder för att förhindra en fortsatt minskning av kungsörnsstammen i delar av fjällkedjan och fjällnära områden

(yrkande 6). Krav på åtgärder för att undanröja hotet mot kungsörnen framförs i motion MJ730 (mp) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Den svenska delen av kungsörnsstammen, som beräknas till ca 600 häckande par, är i dag tillräckligt stor för att arten långsiktigt skall finnas kvar i landet som en del av faunan. Rovdjurstredningen anser emellertid att det finns anledning till oro för kungsörnens utveckling i delar av fjällkedjan och fjällnära områden. För att arten på längre sikt skall kunna finnas kvar i dessa områden är stammen beroende av tillskott av örnar från andra platser för att inte minska i antal. Enligt uppgifter som utredningen redovisar är förklaringen till detta förmodligen olaga jakt. Som anförs i propositionen är det därför angeläget att vidta åtgärder för att bekämpa denna jaktbrottslighet. Regeringens förslag om höjda straff för jaktbrott behandlar utskottet nedan i betänkandet. I likhet med regeringen gör utskottet bedömningen att kungsörnen är det av rovdjuren som leder till minst konflikter med näringsutövare och jaktintressen. Skyddsjakt bör därför inte tillåtas annat än i undantagsfall. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag att miniminivån för kungsörnsstammen skall vara 600 årliga häckningar och att stammens utbredningsområde inte bör påverkas av människan.

Utskottet delar emellertid den oro för en minskning av kungsörnsstammen i delar av fjällkedjan som har uttryckts av Rovdjursutredningen och flertalet av remissinstanserna och som även förs fram i motionerna MJ13 (m) och MJ730 (mp). När det gäller ytterligare åtgärder för att stödja stammens tillväxt och vidare utbredning förutsätter utskottet att de ansvariga myndigheterna, främst Naturvårdsverket, vid behov vidtar de åtgärder som kan anses erforderliga. Med det anförda finner utskottet syftet med motionerna i berörda delar tillgodosett.

2 Skyddsjakt

2.1 Beslutande myndighet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om Naturvårdsverkets möjligheter att delegera till länsstyrelserna att besluta om viss skyddsjakt på enskilda individer av björn eller lo. Därmed avstyrker utskottet flera motioner (m, c) om skyddsjakt på varg och om befogenheter för länsstyrelserna att besluta om skyddsjakt i vissa fall.

Propositionen

Regeringen anser att jaktförordningen bör ändras så att det blir möjligt för Naturvårdsverket att delegera till länsstyrelserna att besluta om skyddsjakt på

enskilda individer av björn eller lo som orsakar allvarliga skador eller olägenheter.

Motioner

I motionerna MJ10 och MJ15 (båda m) anförs att ändringen av jaktförordningen även skall omfatta varg (yrkandena 2 respektive 3). Enligt motionerna MJ15 (m) yrkande 4 och MJ14 (m) (delvis) bör länsstyrelserna ges befogenhet att i samråd med Naturvårdsverket fatta beslut om reglerad jakt på björn, varg och lo i de områden där skadorna är stora och konflikterna riskerar att bli så omfattande att de blir svåra att hantera. Efter finsk modell skall principen vara att rovdjurstrycket skall bli mindre i dessa områden men att antalet rovdjur totalt sett inte skall minska. I motionerna MJ16 och MJ920 (båda c) begärs sådan ändring i jaktförordningen att beslut om skydds jakt flyttas från Naturvårdsverket till länsstyrelserna. Detta är enligt motionärerna nödvändigt för att alla intressenter i rovdjursfrågorna skall få möjlighet att föra fram sin mening (yrkandena 9 respektive 1). I motion MJ18 (m) anförs att regionala eller lokala myndigheter bör ges möjlighet att besluta om skydds jakt eller andra åtgärder när lokala problem uppstår. En sådan möjlighet att delegera beslut till länsstyrelsen bör därför gälla alla rovdjur (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Förvaltningen av stammarna av björn, järv, lo, varg, och kungsörn är en nationell angelägenhet och en förpliktelse enligt internationella konventioner och medlemskapet i EU. Vid förvaltningen av dessa rovdjur är det således av vikt att ha överblick över situationen i landet som helhet. Många arter rör sig över så stora områden att de lämpligast förvaltas på riksnivå. Som regeringen anför bör därför Naturvårdsverket även i fortsättningen ha huvudansvaret för omfattningen av jakten på björn, järv, lo, varg och kungsörn. I vissa fall finns emellertid fördelar med regionalt beslutsfattande. Erfarenheter och kunskap från lokal nivå kan bättre komma till användning, och de regionala myndigheterna har större lokalkännedom och kunskap om de problem som finns på orten. För lokalbefolkningen kan ökad närhet till beslutsfattarna innebära större förståelse för de beslut som fattas. De fördelar som finns med regionalt beslutsfattande har särskilt stor betydelse i de fall där det krävs en snabb beslutsprocess. Enligt utskottets mening har länsstyrelserna i de län där det finns fasta stammar av rovdjur kompetens att hantera en beslutanderätt som stämmer överens med de övergripande målen för de aktuella arterna. Genom inrättande av regionala rovdjursgrupper kommer denna kompetens att förstärkas ytterligare.

Sammantaget delar således utskottet regeringens uppfattning att Naturvårdsverket bör ha möjlighet att delegera till länsstyrelserna att ge tillstånd till skydds jakt på enskilda djur som orsakar allvarliga skador eller olägenheter. Som regeringen anför bör delegation för närvarande endast kunna komma ifråga beträffande arterna björn och lo, eftersom dessa finns i förhållandevis stora bestånd. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ10 (m)

yrkande 2, MJ14 (m) delvis, MJ15 (m) yrkandena 3 och 4, MJ16 (c) yrkande 9, MJ18 (m) yrkande 2 delvis och MJ920 (c) yrkande 1.

2.2 Utredningens förslag till ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skyddsjakt

Utskottets förslag i korthet

I likhet med regeringen finner utskottet inte anledning att genomföra de förändringar i de allmänna förutsättningarna för skyddsjakt som Rovdjursutredningen har föreslagit. Därmed avstyrker utskottet ett flertal motioner (m, c, fp) om utvidgad skyddsjakt.

Propositionen

Enligt regeringens bedömning finns det för närvarande inte anledning att genomföra de förändringar i de allmänna förutsättningarna för skyddsjakt som utredningen föreslår.

Motioner

I motion MJ12 (m) anförs att riksdagen bör besluta att regleringen av tillgången på de stora rovdjuren huvudsakligen sker genom s.k. licensjakt av liknande slag som för närvarande gäller för älg (yrkande 1). Redan nu bör enligt motion MJ14 (m) (delvis) införas möjlighet till skyddsjakt eller reglerad jakt på varg. I motionen framförs också krav på införande av ett snabbt och smidigt system för jakt på de individer av varg, lo och björn som fått ett felaktigt beteende och som rör sig bland bebyggelse och människor. Möjligheten till skyddsjakt bör beslutas på länsstyrelsenivå. I de områden där den allmänna opinionen är starkt negativ bör viss jakt tillåtas. Motionärerna i motion MJ16 (c) vill tillåta skyddsjakt även om etappmål eller miniminivåer inte uppfyllts. Detta framhålls som viktigt för att rovdjursetableringar skall kunna undvikas i områden där riskerna för angrepp på människor eller andra olägenheter är stora (yrkande 3). Enligt motion MJ911 (m) uppfyller nuvarande regler för skyddsjakt inte de behov som allt oftare uppkommer med de växande stammarna av stora rovdjur i landet. Motionärerna har anslutit sig till principen att vi skall hålla livskraftiga stammar av rovdjur i Sverige men ställer samtidigt oavvisliga krav på ändamålsenliga regler för den enskildes rätt att skydda sig själv och sina tamdjur genom en fungerande skyddsjakt (yrkande 4). I motion MJ918 (fp) anförs att skydds- och licensjakt på varg bör tillåtas och beslutsfattandet i fråga om vargstammen flyttas ned så nära de berörda som möjligt, dvs. till länsstyrelsen eller till kommunal nivå (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för allvarliga skador av vilt får enligt 7 § jaktlagen (1987:259) den myndighet som rege-

ringen bestämmer besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker, s.k. skyddsjakt. Enligt 24 § jaktförordningen (1987:905) är det Naturvårdsverket som fattar beslut om jakt efter bl.a. björn, varg, järv, lo eller kungsörn. I 23 a § jaktförordningen anges ett antal förutsättningar för beslut om sådan jakt. Bland annat skall skyddsjakten förhindra allvarlig skada på boskap, skog, fiske eller annan egendom eller skydda flora och fauna och bevara livsmiljöer. I sitt betänkande (SOU 1999:146) föreslår Rovdjursutredningen att det i 23 a § jaktförordningen skall föreskrivas att vid beslut om skyddsjakt på lo och varg dessutom särskild hänsyn skall tas till risken för skador på renar. När de gäller lo skall enligt utredningen också behovet att skydda stammarna av vilda hjortdjur beaktas.

Som regeringen anför kan utredningens förslag till ändringar av de allmänna förutsättningarna för skyddsjakt vara ett sätt att ge förslagen om de olika rovdjursarternas utbredning genomslag i jaktlagstiftningen. I likhet med regeringen anser utskottet emellertid att förslagen innebär en detaljreglering som det för närvarande inte finns behov av. Det bör dessutom framhållas att Naturvårdsverkets beslut om skyddsjakt efter björn och särskilt lo under de senaste åren har utformats med hänsyn till rennäringen. Utredningens förslag grundar sig också på en något annorlunda syn på målen för rovdjursarternas antal och utbredning än vad som kommer till uttryck i propositionen. När det gäller skyddsjakt på varg har utskottet ovan uttalat att, innan etappmålet har uppnåtts, skyddsjakt bör tillåtas endast i begränsad omfattning. Framst bör skyddsjakt kunna tillåtas inom renskötselområdet och i första hand gälla vargar som etablerat revir inom för rennäringen särskilt olämpliga områden. En förutsättning bör dock vara att stammen som helhet i landet visar en positiv utveckling. Detta överensstämmer också med de allmänna förutsättningarna när det gäller skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen, som bl.a. stadgar att jakt bara får tillåtas om upprätthållandet av artens bevarandestatus inte försvåras.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att inte genomföra de ovan beskrivna förändringarna för skyddsjakt. Utskottet avstyrker därmed motionerna MJ12 (m) yrkande 1, MJ14 (m) delvis, MJ16 (c) yrkande 3, MJ911 (m) yrkande 4 och MJ918 (fp) yrkande 5.

2.3 Skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut

Utskottets förslag i korthet

Utskottet, som därmed gör samma bedömning som regeringen, avstyrker motioner om utvidgning av skyddsjakten (s, m, c), om att skyddsjakt enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) inte bör omfatta järv och varg (m, v, fp, mp) och om förhållandena för fåbodbruket (s, mp).

Propositionen

I propositionen konstateras att vargstammen under 1990-talet haft en hög tillväxttakt. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att regeringen föreslår att förvaltningen skall syfta till en fortsatt hög tillväxt, kommer skydds jakt på varg utan föregående beslut av Naturvårdsverket återigen att tillåtas på samma villkor som för närvarande gäller för björn, järv och lo. Om vargstammens positiva utveckling bryts avser regeringen emellertid att åter ändra regleringen så att den inte längre omfattar varg.

Motioner

Ett flertal motioner tar upp frågan om ändring av 28 § jaktförordningen (1987:905) i enlighet med Rovdjursutredningens förslag, för vilket utskottet redogör nedan. Enligt motion MJ12 (m) bör riksdagen besluta att djurhållare och andra djurägare tillåts att på lämpligt sätt, inklusive användande av skjutvapen, skydda sina djur, sig själva och andra människor vid angrepp av stora rovdjur (yrkande 2). Ett liknande yrkande framförs i motion MJ14 (m) (delvis). Även i motionerna MJ15 och MJ18 (båda m) framförs krav på att den form av skydds jakt på stora rovdjur som gällde fram till år 1990 omgående skall återinföras. Detta innebär att angripande rovdjur skall få dödas och förföljas i anslutning till angrepp på tamdjur och utan föregående prövning av myndighet (yrkandena 2 respektive 2 delvis). I motion MJ16 (c) begärs sådan ändring i 28 § jaktförordningen att ägaren eller vårdaren av ett tamdjur får döda en björn, järv, lo eller varg som är under direkt angrepp på tamdjuret (yrkande 8). Även enligt motion MJ21 (s) bör 28 § jaktförordningen ändras så att en tamdjursägare inte skall behöva tåla ett lika långtgående rovdjursangrepp som i dag (yrkande 2). Skydds jakt utan myndighets beslut bör enligt motion MJ19 (m) tillåtas inom de områden där rovdjuren förorsakar störningar på rennäringen och för att skydda vilda hjortdjur (yrkande 3).

Motionärerna i motionerna MJ13 (m) och MJ26 (mp) anser att regeringen inte bör utvidga 28 § jaktförordningen till att också omfatta varg (yrkandena 7 respektive 1). Liknande yrkanden framförs i motionerna MJ24 (fp) och MJ25 (fp) enligt vilka varg inte bör omfattas av skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen. Undantag skall emellertid medges i renkötselområdet och efter beslut av Naturvårdsverket. När vargstammen nått ett antal om 200 individer bör jakträtten utvidgas något (yrkandena 3 respektive 4 och 5).

Eftersom båda stammarna är långt under vad som är att betrakta som livskraftiga, anförs i motion MJ22 (v) att varg och järv skall undantas från skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen. I motion MJ13 (m) begärs att regeringen avskaffar möjligheten i 28 § jaktförordningen till skydds jakt på järv utan föregående myndighetsbeslut (yrkande 8).

I två motioner tas frågan upp om skyddet för betesdjur i fäbodbruket. Enligt motion MJ21 (s) måste skyddet för betesdjuren innefattas i den utvidgade nödvärnsrätt som Rovdjursutredningen föreslår och som bör genomföras (yrkande 4). I motion MJ26 (mp) anförs att samråd bör inledas med företrä-

dare för fåbodbrukare i syfte att lösa konflikter mellan fåbodkulturen och rovdjur (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet redogjort för ovan kan, om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för allvarliga skador av vilt, den myndighet som regeringen bestämmer enligt 7 § jaktlagen (1987:259) besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker, s.k. skydds jakt. Enligt 24 § jaktförordningen (1987:905) är det Naturvårdsverket som fattar beslut om jakt efter bl.a. björn, varg, järv, lo eller kungsörn. I vissa fall kan skydds jakt efter björn, järv eller lo också bedrivas på initiativ av en enskild utan föregående prövning av myndighet. Detta får enligt 28 § jaktförordningen ske om ett tamdjur dödas eller skadats, om det finns skäl原因 att befara ett nytt angrepp och om det sker i omedelbar anslutning till angreppet. Bestämmelsen omfattar inte varg eller kungsörn.

I sitt betänkande (SOU 1999:146) har Rovdjursutredningen föreslagit att 28 § jaktförordningen bl.a. ändras så att ägaren eller vårdaren av ett tamdjur får döda björn, järv eller lo som är under direkt angrepp på tamdjuret, dvs. förutsättningarna för skydds jakt efter dessa arter utvidgas. Detta förslag stöds av ett flertal motioner. På annan plats i detta betänkande har utskottet tillstyrkt regeringens förslag om skärpta åtgärder för att bekämpa jaktbrotten avseende björn, järv, lo, varg och kungsörn. Inte minst mot bakgrund av att det för vissa typer av jaktbrott skall räcka med att gärningsmannen handlat oaktsamt skulle enligt utskottets mening en ändring i jaktförordningen i enlighet med Rovdjursutredningens förslag i denna del komma att innebära stora svårigheter när det gäller att bevisa om ett jaktbrott har begåtts eller om det varit fråga om tillåten skydds jakt. Det är således inte lämpligt att, i varje fall för närvarande, ändra förutsättningarna för skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen på det sätt som utredningen har föreslagit. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ12 (m) yrkande 2, MJ14 (m) delvis, MJ15 (m) yrkande 2, MJ16 (c) yrkande 8, MJ18 (m) yrkande 2 delvis, MJ19 (m) yrkande 3 och MJ21 (s) yrkande 2.

Rovdjursutredningen har också föreslagit att varg skall omfattas av 28 § jaktförordningen. Vargstammen har under 1990-talet haft en stark tillväxt. Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt regeringens förslag om etappmålet för vargstammens tillväxt. Mot bakgrund av den tidigare starka tillväxten är det rimligt att förvänta sig att stammen fortsätter att öka. Med hänsyn till vargens förmåga att på kort tid vandra långa sträckor kan skadeproblem uppstå på platser där man inte haft anledning att vidta åtgärder för att förebygga skador. Det kan därför inte uteslutas att det kan finnas ett berättigat behov för tamdjursägare att i akuta skadesituationer ha möjlighet att döda en varg som angriper tamdjur. Som regeringen anför bör detta främst gälla tamdjur som ingår i en näringsverksamhet. Även för vissa tamdjursarter som inte ingår i sådan verksamhet kan det ibland finnas ett berättigat behov av att kunna döda en varg i omedelbart samband med angrepp. I likhet med regeringen anser

utskottet mot denna bakgrund att 28 § jaktförordningen bör ändras så att den åter omfattar varg. Denna förändring förutsätter dock att vargstammens tillväxt fortsätter och att takten i tillväxten är hög. Bryts den nuvarande positiva utvecklingen är det enligt utskottets mening inte möjligt att tillåta någon skydds jakt utan föregående beslut av Naturvårdsverket. I en sådan situation kan det alltså bli aktuellt att åter ändra 28 § jaktförordningen så att den inte längre omfattar varg. Med det anförda ansluter sig utskottet till regeringens bedömning och avstyrker motionerna MJ13 (m) yrkande 7, MJ22 (v) delvis, MJ24 (fp) yrkande 3, MJ25 (fp) yrkandena 4 och 5 och MJ26 (mp) yrkande 1.

Utskottet har ovan i betänkandet uttalat sin oro för det förhållandet att järvstammen har ökat endast obetydligt de senaste 30 åren och av allt att döma minskat i antal sedan år 1996. Järvens nuvarande utbredningsområde ligger nästan helt inom renskötselområdet och trots sitt begränsade antal orsakar järvstammen stora skador för rennäringen. Med hänsyn till det grundläggande målet att järven långsiktigt skall finnas kvar i faunan är det emellertid svårt att undvika skador. Eftersom en allmän utgångspunkt för rovdjursarternas utbredning i renskötselområdet är att renskötseln inte allvarligt skall försvåras eller omöjliggöras i någon sameby anser dock utskottet att möjligheten i 28 § jaktförordningen att besluta om skydds jakt efter järv, trots stammens tillstånd, bör finnas kvar. Utskottet avstyrker således motionerna MJ13 (m) yrkande 8 och MJ22 (v) delvis.

Enligt nu gällande regler för bidrag till förebyggande åtgärder och ersättningar för rovdjursskador kan bidrag inte ges för djur som hålls på fritt bete i skogen. Utanför rennäringen är sådan djurhållning inte vanligt förekommande. Ett undantag utgörs dock av fåbodbruket vilket innebär att fåbodbruket ofta ställs utanför ersättningsystemet. Riksdag och regering har i flera sammanhang uttalat sin vilja att bevara och utveckla fåbodbruket vilket, förutom att vara bärare av kulturhistoriska värden, också hyser utrotningshotade lantraser. Visserligen har fåbodbruket hittills inte varit särskilt utsatt för skador av rovdjur men det bedrivs på ett sådant sätt att det finns risk för att skadefrekvensen snabbt kan komma att stiga. Inom fåbodbruket finns också en oro för vad de växande rovdjursstammarna kan innebära för framtiden. Utskottet instämmer således i det allmänna syftet med motionerna MJ21 (s) och MJ26 (mp) och förutsätter att regeringen ägnar frågan vederbörlig uppmärksamhet och vid behov vidtar de åtgärder som kan anses påkallade. Det anförda innebär att syftet med motionerna i dessa delar får anses tillgodosett utan något särskilt riksdagens uttalande i frågan.

Utskottet vill slutligen framhålla att frågor rörande definitionen av skydds jakt m.m. inrymmer vissa rättsliga överväganden, som utskottet återkommer till i följande avsnitt.

3 Åtgärder mot jaktbrott – förebyggande åtgärder och ändringar av straffbestämmelserna, m.m.

3.1 Höjda straff för jaktbrott m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i regeringens bedömning av behovet av åtgärder mot jaktbrott. Polis, åklagare och länsstyrelser skall i ett fördjupat samarbete gemensamt planera insatser för att förebygga jaktbrott avseende björn, järv, lo, varg och kungsörn. Länsstyrelserna skall också i ökad utsträckning bevaka områden där risken för jaktbrott bedöms som stor. Länsstyrelserna får särskilda medel för de ökade insatserna mot jaktbrott.

Utskottet tillstyrker vidare förslagen i propositionen om höjda straff för jaktbrott och jakthäleri och om kriterier för bedömningen av om ett jaktbrott är grovt. Det innebär bl.a. att minimistraffet för grovt jaktbrott höjs till sex månaders fängelse och maximistraffet till fyra års fängelse. Straffskalan för jakthäleribrott som inte är grovt höjs till ett års fängelse. Straffskalan för jakthäleribrott ändras på motsvarande sätt som för grovt jaktbrott. Vidare tillstyrker utskottet förslaget att det för vissa typer av jaktbrott skall räcka med att gärningsmannen handlat oaktsamt.

En motion (mp) kommer därmed att bli i huvudsak tillgodosedd.

Utskottet gör vissa uttalanden om straffmätningen för olika typer av jaktbrott och redovisar i övrigt bl.a. motivuttalanden till bestämmelserna i 24 kap. 4 § brottsbalken om ansvarsfrihet på grund av nöd.

Propositionen

Regeringen understryker bl.a. behovet av förebyggande åtgärder och anser att det är nödvändigt att öka och effektivisera insatserna för att förebygga brottsligheten. I de län där det finns fasta stammar av björn, järv, lo, varg och kungsörn bör därför ett fördjupat samarbete mellan polis, åklagare och länsstyrelser komma till stånd. Länsstyrelserna bör också i ökad utsträckning vidta åtgärder i fält för att förebygga jaktbrott avseende dessa arter. Regeringen avser att anslå särskilda medel för länsstyrelsernas arbete med förebyggande åtgärder (se avsnitt 13 i propositionen). Polisväsendet får särskilda resurser för att kunna öka utredningsinsatserna beträffande grova jaktbrott som avser de aktuella arterna.

Under rubriken Ändringar av straffbestämmelserna anför regeringen bl.a. att jaktbrottsligheten är så omfattande att den är ett allvarligt problem vid förvaltningen av stammarna av de aktuella arterna. Särskilt för järv, varg och kungsörn kan den få allvarliga konsekvenser. En straffskärpning kan ha en avskräckande effekt och på så sätt bidra till att förebygga brottsligheten. En

höjning av straffskalorna innebär också en markering av att brottsligheten anses ha ett högt straffvärde. Regeringen instämmer i utredningens förslag att minimistraffet för grovt jaktbrott bör höjas och föreslår dessutom att det högsta straffet skall vara fyra års fängelse. Vid bedömningen av om ett jaktbrott är grovt skall särskilt beaktas om det t.ex. avsåg ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt.

Vid bedömningen av om ett jaktbrott är grovt skall vidare enligt regeringens förslag särskilt beaktas om det utförts med en särskilt plågsam metod.

För vissa typer av jaktbrott skall det räcka med att gärningsmannen handlat oaktsamt. Det skall alltså inte, såsom för närvarande är fallet, krävas att han eller hon handlat av grov oaktsamhet eller uppsåt. Regeringen föreslår att detta skall gälla vid dödande av fredat vilt, jakt med användning av motor-drivna fortskaffningsmedel då detta inte är tillåtet samt jakt med användning av otillåtna vapen och jaktmedel i övrigt.

Straffskalorna för jakthäleri och grovt jakthäleri ändras på samma sätt som beträffande jaktbrott respektive grovt jaktbrott. Jakthäleri består i att någon tar obehörig befattning med vilt som han eller hon vet eller har skäligen anledning att anta har dödats eller åtkommit genom jaktbrott. Maximistraffet för jakthäleri föreslås således höjt till ett års fängelse och för grovt jakthäleri föreslås en straffskala från lägst sex månaders fängelse till högst fyra års fängelse.

Motionen

I motion MJ906 (mp) begärs att regeringen lägger fram förslag om ändring av straffsatsen för jaktbrott. Motionärerna anser att det finns anledning att skärpa straffen för jaktbrott och föreslår ett minimistraff på sex månaders fängelse för grovt jaktbrott och grovt jakthäleri. Oaktsamhet bör bli straffbar och kunna medföra böter eller fängelse i högst två år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i allt väsentligt i regeringens överväganden i avsnitt 6 i propositionen och tillstyrker de föreslagna ändringarna i jaktlagens straff- och ansvarsbestämmelser. Det innebär bl.a. att maximistraffet för grovt jaktbrott höjs till fyra års fängelse. De föreslagna höjningarna av straffskalan för olika typer av jaktbrott innebär en markering från samhällets sida att brottsligheten har ett högt straffvärde.

Den föreslagna höjningen av straffskalan för grovt jaktbrott kommer att gälla för alla typer av sådana brott och alltså inte enbart för brott avseende björn, järv, lo, varg och kungsörn. För vissa jaktbrott som för närvarande anses som grova kan emellertid enligt regeringens bedömning det nu föreslagna minimistraffet te sig alltför strängt.

För närvarande anges att det vid bedömningen skall särskilt beaktas bl.a. om brottet avsåg ett hotat, sällsynt eller värdefullt vilt. Med begreppet ”värdefullt vilt” avses främst ekonomiskt värdefullt vilt. Lagrådet har i sitt yttrande ansett att ett uttryckssätt bör väljas som klarare återspeglar syftet med lag-

stiftningen och ger en anvisning om vilka typer av vilt som bör skyddas. Regeringen instämmer i denna bedömning och föreslår att det i stället för särskilt värdefullt vilt skall stå ”annars särskilt skyddsvärt vilt”. Bestämmelsen kommer därför i det nu aktuella avseendet att ta sikte på ”hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt”. Särskilt skyddsvärt vilt kan vara djur av en art som är i behov av skydd utan att arten är hotad eller sällsynt. Det kan t.ex. vara en art som tidigare varit hotad eller sällsynt eller en art som minskat i antal och vars långsiktiga överlevnad därför riskeras. Det kan också vara fråga om en art för vars bevarande staten haft stora kostnader, som blir onödiga om djur av arten dödas olagligt.

Den föreslagna ändringen innebär att vissa jaktbrott som i dag bedöms som grova kan anses som icke grova. Det bör till exempel kunna gälla jakt på älg eller annat ekonomiskt värdefullt vilt på någon annans jaktområde. De föreslagna ändringarna i straffskalan innebär enligt regeringen att det även i övrigt bör finnas ett visst utrymme för att bedöma brott som tidigare ansetts grova som icke grova.

Utskottet kan för sin del konstatera att jaktbrott som avser någon av de nu aktuella rovdjursarterna även i fortsättningen i många fall torde komma att bedömas som grovt jaktbrott. De faktiska omständigheterna kring ett sådant brott kan emellertid skifta betydligt från fall till fall. Utskottet vill här i första hand hänvisa till vad som anförs i detta betänkande under rubrikerna Skydds-jakt respektive Ansvarsfrihet enligt brottsbalken. Det torde inte råda delade meningar om att den som t.ex. bedriver jakt på rovdjur utan annat syfte än att döda ett eller flera djur av en skyddad art gör sig skyldig till brottslighet med högt straffvärde. Situationen är dock enligt utskottets mening annorlunda när gärningsmannen dödar ett rovdjur för att skydda ett tamdjur mot angrepp. I sådana fall kan djurets ägare eller vårdare – med rätt eller orätt – ha bibringats uppfattningen att det föreligger en situation där skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen är tillåten. Med de ställningstaganden utskottet redovisar under rubriken Skydds jakt kommer det även i fortsättningen att gälla viss restriktivitet i fråga om tillåtligheten av skydds jakt utan föregående myndighetsbeslut. Som utskottet anför i följande avsnitt kan det alternativt bli fråga om strafffrihet på grund av att ägaren/vårdaren befinner sig i en nödsituation enligt bestämmelserna i brottsbalken 24 kap. 4 §. I båda dessa fall kan den slutgiltiga faktiska och rättsliga bedömningen av ett händelseförlopp, som dessutom ofta kräver ett mycket snabbt agerande, vara svår att förutse för den enskilde. Utskottet utgår från att domstolarna beaktar dessa och liknande förhållanden vid straffmätningen.

Enligt motion MJ906 (mp), som väcktes under allmänna motionstiden år 2000, bör regeringen lägga fram förslag om skärpning av straffsatsen för jaktbrott. Motionen är i huvudsak tillgodosedd genom regeringens förslag och utskottets ställningstaganden och bör lämnas utan vidare åtgärd.

3.2 Ansvarsfrihet enligt brottsbalken

Till komplettering av utskottets överväganden i avsnittet om skydds jakt m.m. finns det anledning att erinra om att brottsbalken innehåller vissa bestämmelser om ansvarsfrihet för en i övrigt straffbar gärning. Av särskilt intresse i detta sammanhang är 24 kap. 4 §, där det stadgas att en gärning som någon begår i nöd utgör brott endast om den med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som åsamkas annan och omständigheterna i övrigt är oförsvarlig. Nöd föreligger enligt paragrafens andra stycke när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse.

Som framgår av den tidigare redovisningen kan en ägare eller vårdare av tamdjur i vissa fall vara berättigad att döda ett rovdjur för att skydda tamdjuret mot angrepp. Bestämmelser om denna form av s.k. skydds jakt finns i 28 § jaktförordningen. Enligt regeringens bedömning, vilken utskottet anslutit sig till, skall sådan skydds jakt även få bedrivas på varg.

Om gärningen ej kan definieras som skydds jakt enligt de kriterier som anges i jaktförordningens bestämmelser kan den som utfört gärningen dömas för jaktbrott enligt 43 § jaktlagen. Enligt 44 § jaktlagen i den av utskottet förordade lydelsen kan brottet bedömas som grovt om det bl.a. avsåg ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt.

Utskottet kan dock konstatera att en gärning som i sig definieras som jaktbrott kan leda till ansvarsfrihet med stöd av de ovan angivna bestämmelserna om nöd i brottsbalken. Frågan i vilken utsträckning detta kan bli fallet bör givetvis överlämnas till rättstillämpningen. Det finns för närvarande, såvitt utskottet känner till, endast ett fåtal vägledande rättsfall på området. I rättsfallet NJA 1988 s. 495 förelåg den situationen att en ägare till ett par dvärggetter försökte avvärja ett angrepp på getterna genom att döda en tämligen värdefull jakthund. Domstolen uttalade bl.a. att hundens ekonomiska värde var mångdubbelt högre än getternas, och med hänsyn härtill kunde gärningen inte anses försvarlig, trots att den företogs för att avvärja ett angrepp mot levande djur och riktades mot den angripande hunden.

När det gäller angrepp av rovdjur på tamdjur kan nämnas att Karlskoga tingsrätt i en dom den 27 augusti 1999 fällde en person till ansvar för grovt jaktbrott för att han dödade ett lodjur som angrep en hund. Domen överklagades till Göta hovrätt, som meddelade dom den 21 juni 2000. Enligt hovrättens domskäl var det inte försvarligt att döda lodjuret för att skydda en hund, som enligt förebringad utredning hade ett väsentligt lägre värde än lodjurets värde. Också hovrätten bedömde gärningen som grovt jaktbrott. Högsta domstolen har den 5 oktober 2000 beslutat att ej meddela prövningstillstånd i målet, varför hovrättens dom står fast.

När det gäller avvägningen mellan det angripande och det angripna djurets värde vill utskottet fästa uppmärksamheten på att 24 kap. 4 § brottsbalken ändrades i vissa avseenden och omredigerades år 1994 (SFS 1994:458). I den äldre lydelsen angavs som exempel på nödsituation att gärningen skedde för att "rädda värdefull egendom".

I den nu gällande lydelsen anges, som framgått ovan, att nöd föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse. Det framgår av förarbetena till denna lagändring att syftet bl.a. var att utvidga utrymmet att handla i nöd för att rädda egendom (se prop. 1993/94:130 s. 34 f., 1993/94:JuU27). Den kommitté som hade utrett frågan ansåg att den dåvarande lagstiftningen gav uttryck för en alltför restriktiv inställning. Det gällde den situationen att fara endast hotade egendom. Enligt kommittén var det inte befogat att kräva att egendom skulle vara värdefull för att nödrätt skulle föreligga, utan sådan rätt borde föreligga i princip i alla situationer när fara hotade egendom. Det sagda innebar givetvis inte att varje nödhandling borde vara tillåten. Kommittén pekade på att en avvägning alltid skulle göras mellan den hotade egendomen och det uppoffrade intresset genom att ansvarsfrihet skulle inträda endast när gärningen var försvarlig. Härigenom var det enligt kommittén uppenbart att ju mindre värde egendomen hade desto mindre var utrymmet för att medge ansvarsfrihet på grund av nöd.

Regeringen delade kommitténs uppfattning och uttalade att det också enligt regeringens mening fanns situationer då en nödhandling ... kunde vara befogad även om den egendom som den gällde hade ett mindre värde. I undantagsfall borde det inte heller vara uteslutet med ansvarsfrihet trots att egendomen hade endast affektionsvärde. Regeringen pekade på det av kommittén anförda exemplet att det borde vara tillåtet att rädda även en gammal hund utan något egentligt ekonomiskt värde från att dö av koloxidförgiftning genom att slå sönder en fönsterruta.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att 24 kap. 4 § brottsbalken numera innehåller en klarare och i förhållande till äldre rätt utvidgad beskrivning av de situationer i vilka nöd föreligger. För nödrätt krävs således inte längre att den egendom som är utsatt för fara skall vara värdefull. En avvägning skall dock alltså göras mellan den hotade egendomen och det uppoffrade intresset. Ju mindre värde egendomen har, desto mera sällan kan ansvarsfrihet inträda för en annars straffbelagd gärning.

4 Ersättnings- och bidragssystem

4.1 Bidrag och ersättning för skada på renar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i huvudsak i regeringens bedömning av ersättningssystemets utformning och finansiering och avstyrker två motioner (m, kd). Med anledning av ett flertal motioner (s, m, v, kd, mp) föreslår utskottet i ett tillkännagivande att den av regeringen förordade differentieringen av ersättning för rovdjursskador i vissa delar av renskötselområdet tills vidare ej bör genomföras.

Propositionen

Enligt regeringens bedömning skall ersättning för skador som björn, järv, lo, varg och kungsörn orsakar på renar lämnas till samebyarna. Ersättning för skador orsakade av järv, lo och varg bör baseras på antalet föryngringar eller annan förekomst som genom rovdjursinventering visats förekomma inom byn. Ersättning för skada på ren av björn och kungsörn bör lämnas om arten förekommer inom samebyn och baseras på byns areal. Om rovdjur på kort tid dödar ett stort antal renar inom ett begränsat område skall särskild ersättning kunna lämnas till renarnas ägare. Därutöver skall ersättning för förebyggande åtgärder kunna lämnas efter särskild prövning.

Ersättning för förekomst av varg, järv och lo bör lämnas med ett fast belopp per föryngring eller annan förekomst. För björn och kungsörn uppskattas ett totalbelopp för de skador dessa arter kan orsaka renskötseln.

Ersättningen bör främst baseras på de beräknade skador respektive art kan förorsaka. Samma ersättning lämnas utifrån rovdjursförekomst oavsett om renar dödas eller skadas. Vid beräkningen av ersättningens storlek bör hänsyn främst tas till medelslaktvärdet för ren med tillägg för honornas produktionsvärde och det merarbete rovdjursförekomsten förorsakar.

I vinterbetesområdet och i områden som omfattas av den norsk-svenska renbeteskonventionen anser regeringen att beloppen bör sättas ned med 25 %.

Ärenden om ersättning för skada på ren bör även i fortsättningen administreras av Sametinget. Sametinget skall även kunna lämna bidrag till en sameby för skadeförebyggande åtgärder, men bidraget skall räknas av från ersättningsbeloppet för rovdjursförekomst.

Motioner

I flera motioner framförs invändningar mot ett differentierat ersättningssystem. Enligt motion MJ15 (m) skall ersättning för skador på ren utgå med samma belopp oavsett var rovdjuren inventerats (yrkande 6). I motion MJ17 (kd) anförs att även i vinterbetesmarker och områden som omfattas av norsk-svenska renbeteskonventionen skall full ersättning utgå (yrkande 2). I motion MJ20 (s) framförs krav på lika stor ersättning såväl inom som utom åretruntmarkerna samt inom konventionsområdena på norsk sida. Motsvarande yrkande framförs i motion MJ23 (v). Om effekten av en 25-procentig reduktion skulle bli att systemet kommer att ifrågasättas och acceptansen för lodjuret minska bör, enligt motion MJ26 (mp), regeringen ompröva förslaget (yrkande 3).

Enligt motion MJ15 (m) skall anslaget till ersättning för rovdjursskador på ren eller tamboskap vara ett förslagsanslag, vilket innebär att full ersättning per djur skall utgå oavsett hur många de skadade djuren är (yrkande 7). I motion MJ17 (kd) påtalas behovet av ett särskilt ekonomiskt stöd för skadeförebyggande åtgärder inom rennäringen (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att som huvudregel skall ersättning för renar som rivits av rovdjur, liksom i dag, baseras på rovdjursförekomst enligt de beräkningsgrunder som anges i propositionen. Det bör även fortsättningsvis ankomma på Sametinget att efter samråd med Naturvårdsverket och övriga berörda myndigheter välja lämplig metod för insamling, bearbetning och redovisning av rapporterade rovdjursförekomster. På motsvarande sätt bör ersättning lämnas även för rovdjursförekomst i de betesområden i Norge som disponeras för svensk renskötsel med stöd av 1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning.

I propositionen anför regeringen att den begränsade tid av året som renskötsel är tillåten inom vinterbetesmarkerna innebär att rovdjurens skador för renskötseln är mindre där än inom andra delar av renskötselområdet. Regeringen anser därför att ersättningen för föryngring och förekomst av rovdjur bör vara lägre inom vinterbetesområdet än inom övriga delar av renskötselområdet. I konsekvens härmed bör också ersättningen för rovdjursrivna renar vara 25 % lägre inom vinterbetesområdet än inom övriga områden. Den lägre ersättningen bör enligt regeringen även gälla inom konventionsbetesområden i Norge där renskötsel endast är tillåten under en del av året.

Utskottet ställer sig emellertid tveksamt till de grunder som regeringen anför för en lägre ersättning i vissa områden och till konsekvenserna av en differentiering av ersättningen. Förutsättningarna för rennäringen inom renskötselområdet i stort varierar, och förhållandena i Jämtlands län/Dalarna och i året-runtmarkerna längre norrut skiljer sig i flera avseenden från de som råder i vinterbetesområdena. Det underlag för ett system med differentierad ersättning som presenteras i propositionen är enligt utskottets mening inte tillräckligt. Det finns därför risk för att systemet i vissa områden kan få konsekvenser som kan komma att framstå som oönskade och orättvisa. Mot denna bakgrund anser utskottet att frågan behöver övervägas ytterligare innan ställning kan tas till frågan om en lägre ersättningsnivå i angivna delar av renskötselområdet. Den av regeringen förordade differentieringen bör således tills vidare inte genomföras. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna MJ15 (m) yrkande 6, MJ17 (kd) yrkande 2, MJ20 (s), MJ23 (v) och MJ26 (mp) yrkande 3 bör ges regeringen till känna.

Även i fortsättningen bör enligt utskottets mening ersättning vid massdödande av renar kunna lämnas enligt i huvudsak nuvarande bestämmelser, vilket bl.a. innebär att Sametinget betalar ut ersättning direkt till ägaren för de dödade renarna liksom för de merkostnader som uppkommer till följd av skadan, t.ex. för återsamling av renarna. Med massdödande avses att ett eller flera rovdjur inom loppet av högst sju dagar dödat minst tio renar inom ett begränsat område. Som regeringen anför bör under anslaget Ersättningar för viltskador medel anvisas under en särskild anslagspost för sådana kostnader. Med anledning av motion MJ15 (m) vill utskottet tillägga att förslagsanslag inte längre förekommer i budgetprocessen. Enligt lagen (1996:1059) om

statsbudgeten är anslagstyperna obetecknat anslag, reservationsanslag och ramanslag. Anslaget Ersättningar för viltskador m.m. tillhör den sistnämnda anslagskategorin. Ett ramanslag får tillfälligtvis överskridas med 10 %. Utskottet utgår givetvis från att regeringen i sin anslagsberäkning utgår från faktiska förhållanden i fråga om belastningen på anslaget. I övrigt ankommer det på riksdagen att i budgetprocessen slutgiltigt bedöma anslagets storlek. Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget bl.a. ändra anslag och anvisa nya anslag. Det anförda innebär att synpunkterna i motion MJ15 (m) yrkande 7 är av det slaget att de bör prövas inom ramen för riksdagens budgetprocess. Syftet med motionsyrkandet är med det anförda i allt väsentligt tillgodosett.

Det bör understrykas att det nuvarande ersättningssystemet är så konstruerat att det skall stimulera till förebyggande åtgärder eftersom samma ersättning utbetalas oavsett om renar rovdjursdödas eller inte, och att bidrag för skadeförebyggande åtgärder avräknas från ersättningsbeloppet för rovdjursförekomst. Inom ramen för det nuvarande ersättningssystemet har Sametinget möjlighet att betala ut ersättning för skadeförebyggande åtgärder. Hitintills har detta skett endast i mindre omfattning och med ca 500 000 kr per år. I motsats till övrig tamdjursskötsel bedrivs rennäringen mycket extensivt, varför möjligheterna att förebygga skador inom renskötseln är betydligt mindre. Som regeringen anför är det av stor betydelse att det även inom rennäringen i görligaste mån bedrivs ett arbete med att förebygga skador. Sådana åtgärder kan visserligen vara kostsamma, men innebär samtidigt en ökad slaktintäkt för samebyn genom att antalet rovdjursdödade renar minskar. Eftersom detta inte reducerar samebyns ersättning för rovdjursförekomst uppkommer ändå en viss vinst för samebyn vid framgångsrika skadeförebyggande åtgärder. Något extra bidrag utöver det fasta ersättningsbeloppet bör därför inte lämnas. Det anförda innebär att utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller ersättningssystemet i denna del och avstyrker motion MJ17 (kd) yrkande 3.

4.2 Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i regeringens överväganden om i princip bibehållna regler för bidrag för ersättning för skada av vilt på annat än renar. Därmed avstyrker utskottet motioner (m, kd, c, fp) om utökade möjligheter till ersättning.

Propositionen

I fråga om bidrag och ersättningar för andra skador än av vilt på ren bör enligt regeringens bedömning nuvarande regler i huvudsak bibehållas.

Motioner

Krav på full ersättning för rovdjursangrepp på tamdjur framförs i flera motioner. Enligt motion MJ14 (m) (delvis) skall full ersättning utgå för rovdjursangrepp på tamdjur, inklusive jakthund. Eftersom det inte kan anses rimligt att den enskilde djurägaren skall behöva drabbas av höga försäkringspremier på grund av förekomst av rovdjur där husdjur och tamboskap vistas skall enligt motionerna MJ16 (c) och MJ920 (c) skador orsakade av rovdjursangrepp på tamdjur ersättas fullt ut (yrkandena 10 respektive 2 delvis). Även i motion MJ17 (kd) begärs full ersättning för rovdjursskador (yrkande 1 delvis). Under förutsättning att rimliga skadeförebyggande åtgärder vidtagits bör, enligt motion MJ18 (m), alla skador vara ersättningsberättigade även om de inte kan hänföras till näringsverksamhet. Ersättningen skall kunna avse även t.ex. bikupor rivna av björn, skador på ridhästar och skadeförebyggande arbete och bör utgå även om medel inte finns anslagna till det egna länet (yrkande 3 delvis).

Enligt motion MJ918 (fp) bör staten ersätta drabbade djurägare eller andra fullt ut för vargens skadegörelser (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Regler om bidrag av statsmedel för att förebygga skada av vilt liksom regler om ersättning för sådan skada finns i 29 a § jaktförordningen (1987:905) och i viltskadekungörelsen. Regleringen gäller inte i fråga om skador på renar. Beslut om bidrag till förebyggande åtgärder och ersättning för viltskador meddelas av länsstyrelsen. Bidrag och ersättningar får enligt 29 a § jaktförordningen lämnas i mån av tillgång på medel. Det är således inte föreskrivet någon rättighet för enskilda att få vare sig bidrag eller ersättning. Innevarande budgetår anvisas under anslaget Ersättningar för viltskador m.m. 25 miljoner kronor för att förebygga skada av vilt och ersätta sådan skada i den mån skadan avser annat än renar.

Bidrag för att förebygga skador är ett viktigt led i rovdjurspolitiken. Bidrag till rovdjurssäkra elstängsel i områden med fast vargförekomst har enligt Rovdjursutredningen haft en avgörande betydelse för tamdjursägarnas syn på främst förekomsten av varg och björn. Som regeringen anför bör systemet med bidrag till förebyggande åtgärder i princip inte förändras. Det bör emellertid finnas samma möjlighet för länsstyrelserna att lämna bidrag till förebyggande åtgärder för djur på löst skogsbete som för andra tamdjur om djuren ingår i näringsverksamhet.

Genom den ökade inventeringsverksamhet som regeringen förordar i propositionen och som utskottet behandlar längre fram i betänkandet kommer större kunskap att erhållas om antalet rovdjur i länen. Inventeringarna kommer att göra det möjligt att på ett betydligt bättre sätt än i dag närmare förut säga var tamdjuren kan förväntas bli dödade såvida inte skadeförebyggande åtgärder vidtas. Utskottet delar regeringens uppfattning att, liksom hittills, ett fast belopp bör anvisas för fördelning mellan länen. Ersättning bör kunna lämnas för skador på tamdjur. Däremot bör ersättning för viltskador inte

lämnas för vilda djur i hägn. Som regeringen anför bör det ankomma på djurens ägare att konstruera hägn på ett sådant sätt att rovdjuren inte tar sig igenom det. Utskottet är således inte berett att förorda sådana ändringar i ersättningsystemet som begärs i motionerna MJ14 (m) delvis, MJ16 (c) yrkande 10, MJ17 (kd) yrkande 1 delvis, MJ18 (m) yrkande 3 delvis, MJ918 (fp) yrkande 3 och MJ920 (c) yrkande 2 delvis. Motionerna i berörda delar avstyrks.

4.3 Ersättning för personskador

Utskottets förslag i korthet

Med anledning av fyra motioner (m, kd, c) föreslår utskottet i ett tillkännagivande att den tidigare möjligheten till statlig ersättning för skador på människan orsakade av björn snarast återinförs. En motion (m) om ersättning för personskador på grund av varg angrepp avstyrks.

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör frågan om ersättning av statsmedel vid personskador orsakade av främst björn övervägas närmare.

Motioner

I motionerna MJ14 (m) delvis, MJ16 (c) yrkande 11, MJ17 (kd) yrkande 1 delvis, MJ18 (m) yrkande 3 delvis och MJ920 (c) yrkande 2 delvis anförs att staten har ett ekonomiskt ansvar för personskador som uppstått i samband med rovdjursangrepp. Ersättning skall utgå med fulla beloppet. Enligt motion MJ10 (m) bör regeringen snarast återkomma med förslag om ersättning även för skador orsakade av varg (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Svensk lagstiftning innehåller inte någon särskild bestämmelse om ersättning för personskador till följd av angrepp från rovdjur eller andra vilda djur. I den numer upphävda jaktstadgan (1938:279) fanns emellertid en bestämmelse om ersättning till följd av björngrepp. Enligt bestämmelsen var staten skyldig att betala ersättning då någon dödats eller skadats av sådant angrepp, såvida inte den angripne framkallat angreppet genom egna åtgärder. Denna rätt till ersättning togs bort år 1981 efter ett förslag från jakt- och viltvårdsberedningen (SOU 1979:52), bl.a. med motiveringen att bestämmelsen hade åberopats endast en gång sedan år 1938, att det allmänna försäkringsskyddet har byggts ut väsentligt sedan bestämmelsen tillkom och att det finns goda möjligheter för den enskilda att komplettera sitt försäkringsskydd på lämpligt sätt. Bestämmelsen ansågs mot denna bakgrund otidsenlig. Jakt- och viltvårdsberedningen ansåg vidare att risken för skador till följd av angrepp från andra djurarter – exempelvis aggressiva älgar och rådjur – är betydligt större än de

risker som är förknippade med förekomsten av björn. Rovdjursutredningen har inte behandlat frågan om ersättning av statsmedel vid angrepp av björn eller andra rovdjursarter.

Även om skador på människor till följd av rovdjursangrepp är ovanliga kan det inte uteslutas att ett rovdjur, främst björn, under olyckliga omständigheter angriper och skadar eller dödar en människa. För att minska risken för sådana olyckor bör informationsinsatserna om lämpligt beteende vid möte med björn utökas. Dessutom bör etablering av rovdjur i områden där risken för sådana olyckor är som störst förhindras eller i varje fall bör antalet individer i dessa områden minskas. Det ligger även ett ansvar på Naturvårdsverket, berörda länsstyrelser och det eller de rovdjurscentrum som kommer att inrättas att ge allmänheten information om hur man skall uppträda vid ett möte med björn och andra rovdjur, som alla måste behandlas med största respekt. Trots ett i dag väl utbyggt allmänt försäkringsskydd och goda möjligheter till kompletterande privat försäkringsskydd kan det inte bortses från att skador av rovdjur på människan kan leda till svåra ekonomiska påfrestningar för den som drabbas. Sådana konsekvenser av rovdjursförekomsten kan dessutom enligt utskottets mening leda till minskat förtroende för den statliga rovdjurspolitiken. Av propositionen framgår att regeringen avser att närmare överväga frågan om ersättning av statsmedel vid personskador orsakade av främst björn. Utskottet delar regeringens uppfattning så till vida att det är värdefullt att frågan om det ekonomiska ansvaret vid rovdjursangrepp på människan är föremål för regeringens uppmärksamhet. Beträffande personskador orsakade av björn anser utskottet emellertid att den tidigare möjligheten till statlig ersättning för sådana skador bör återinföras snarast. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna MJ14 (m) delvis, MJ16 (c) yrkande 11, MJ17 (kd) yrkande 1 delvis, MJ18 (m) yrkande 3 delvis och MJ920 (c) yrkande 2 delvis bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ10 (m) yrkande 1.

5 Inventeringar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens uppfattning om inventeringarnas utformning och administration. I anslutning till behandlingen av två motioner (s, m) framhåller utskottet att de ideella organisationernas insatser i inventeringsverksamheten bör tas till vara.

Propositionen

Enligt regeringen bör länsstyrelsernas arbete med inventeringar av rovdjur bli en del av miljöövervakningsprogrammet. Sametinget bör även fortsättningsvis erhålla medel för samebyarnas medverkan i inventeringsverksamheten via anslaget för viltskador. Regeringen avser att ge Naturvårdsverket i uppdrag att i samråd med länsstyrelserna utforma inventeringsverksamheten av stora

rovdjur som en del av miljöövervakningen och att i samråd med Miljöövervakningsnämnden lämna förslag till finansiering av verksamheten inklusive länsstyrelsernas administration. Naturvårdsverket skall även inom ramen för detta uppdrag redovisa hur en nationell databas för stora rovdjur bör utformas och samordnas med miljöövervakningen.

Motioner

I motion MJ21 (s) framförs synpunkter på hur inventeringsarbetet skall bedrivas. Regeringen bör uttryckligen utgå ifrån att de ideella organisationernas medverkan skall ses som en naturlig och uppskattad del i det viktiga inventeringsarbetet (yrkande 3). Även i motion MJ15 (m) framhålls att frivilliginsatser också i framtiden bör utnyttjas vid inventering av rovdjur (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Som anförs i motion MJ21 (s) har ideella organisationer, såväl jägarorganisationerna som andra naturvårdsorganisationer, under många år utfört ett mycket förtjänstfullt arbete inom ramen för den omfattande inventeringsverksamheten. Dessa insatser måste många gånger göras med kort varsel, under en mycket begränsad period och med ett stort antal medverkande, och det bör framhållas att sådana arrangemang svårligen låter sig genomföras utan ett omfattande ideellt arbete. Mot denna bakgrund har enligt utskottets mening dessa organisationer sin givna och värdefulla plats i inventeringsarbetet även i framtiden. För Svenska Jägareförbundets del kan insatserna naturligen anses ingå i statens allmänna uppdrag till förbundet när det gäller jakt och viltvård. För att rovdjursstammarna skall kunna följas är det emellertid nödvändigt att inventeringsverksamheten samordnas mellan länen. Detta kräver i sin tur att enhetliga och tillförlitliga metoder används. Sådana metoder är också av betydelse för den allmänna tilltron till inventeringarna. På samma sätt som för länsstyrelserna inom renskötselområdet bör det vara berörda länsstyrelserns uppgift i övriga delar av landet att samordna inventeringarna av stora rovdjur och sammanställa rapporter om utvecklingen. I likhet med regeringen anser utskottet att Naturvårdsverket i samråd med länsstyrelserna bör utforma inventeringsverksamheten av stora rovdjur som en del av miljöövervakningen. Vidare bör verket i samråd med Miljöövervakningsnämnden lämna förslag till finansiering av verksamheten inklusive länsstyrelsernas administration samt redovisa hur en nationell databas för stora rovdjur bör utformas och samordnas med miljöövervakningen. Med det anförda finner utskottet syftet med motionerna MJ15 (m) yrkande 5 och MJ21 (s) yrkande 3 i huvudsak tillgodosett.

6 Information

6.1 Myndigheter och organisationer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller ett uppdrag till Naturvårdsverket om förstärkta informationsinsatser om stora rovdjur och om extra medel för insatserna. Därmed kommer motioner (c, fp) om bl.a. ökad information om rovdjuren att bli i huvudsak tillgodosedda.

Propositionen

I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att ge Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå utformning av förstärkta informationsinsatser om stora rovdjur. Regeringen avser att ställa extra medel till förfogande för informationsinsatserna.

Motioner

I motion MJ16 (c) framhålls vikten av ett omfattande och allsidigt informationsarbete kring rovdjuren. Det är enligt motionärerna centralt att det i uppdraget till Naturvårdsverket uttryckligen klargörs att ideella krafter, museer och djurparker skall ges goda möjligheter att vara med i informationsarbetet kring rovdjuren (yrkande 12). Även i motionerna MJ24 (fp) yrkande 1 och MJ25 (fp) yrkande 1 pekas på behovet av att genom ökad information och kunskap till allmänheten om våra svenska rovdjur förbättra möjligheterna för rovdjur och människor att leva i mer fredlig samexistens.

Enligt motion MJ918 (fp) bör lokala utredningar göras i vargtäta områden. Härigenom kan kunskap nås om lokalbefolkningens syn på vargstammens närvaro i området samt vargens påverkan på övrig verksamhet, t.ex. näringsliv och rekrytering av arbetskraft (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Kunskap om rovdjuren spelar en nyckelroll för allmänhetens förståelse för rovdjuren och rovdjurspolitiken. Som regeringen anför är ett ökat arbete med väl underbyggd och allsidig information därför ett viktigt led i arbetet med att minska de konflikter som kan uppstå runt förekomsten av rovdjur. Erfarenheterna från Viltskadecenters verksamhet visar också hur information och utbildning, tillsammans med bidrag till skadeförebyggande åtgärder, på ett avgörande sätt medverkat till att tamdjursägare kunnat acceptera rovdjur i sin närhet. Av särskild betydelse är enligt utskottet att aktuell kunskap om rovdjurens antal och utbredning finns lätt tillgänglig för allmänheten. En bidragande orsak till konflikterna runt rovdjursförekomsten är att olika grupper har skilda uppfattningar om antalet rovdjur och deras förekomst. God och lättillgänglig information om antal och utbredning kan emellertid ge ett kunskaps-

underlag som kan godtas av människor med olika uppfattningar i rovdjursfrågorna. Därmed blir det också lättare att föra en saklig diskussion och att finna lösningar på konflikter. Information bör även spridas i syfte att bredda kunskapen om de olika arternas biologiska förhållanden samt om de skador och problem de orsakar. Enligt utskottets mening bör också de sociala aspekterna på rovdjursförekomsten belysas och sättas in i ett historiskt perspektiv. Redan i dag arbetar många myndigheter och organisationer med att sprida kunskap om rovdjuren. Inte minst viktigt i sammanhanget anser utskottet de ideella organisationernas, museernas och djurparkernas informationsarbete vara, eftersom de ofta kommer i kontakt med människor som inte alltid på ett enkelt sätt kan nås av information från myndigheter.

I likhet med regeringen anser utskottet att det mot denna bakgrund finns ett ökat behov av information om rovdjuren. I sin egenskap av central myndighet för förvaltningen av rovdjur har Naturvårdsverket ett huvudansvar för att ta fram information om dessa djur. Som regeringen anför bör verket ges i uppdrag att redovisa förslag till förstärkta informationsinsatser om stora rovdjur. I uppdraget bör ingå att göra en s.k. bristanalys för att bedöma vilka informationsinsatser som i första hand behöver förstärkas. Verket bör då beakta den information som sprids av andra myndigheter och organisationer och redovisa såväl egna insatser som en bedömning av informationsinsatser som kan genomföras av andra intressenter.

Med det ovan anförda finner utskottet att syftet med motionerna MJ16 (c) yrkande 12, MJ24 (fp) yrkande 1, MJ25 (fp) yrkande 1 och MJ918 (fp) yrkande 4 i allt väsentligt får anses tillgodosett.

6.2 Rovdjurscentrum

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen anför om statliga medel och etablering av rovdjurscentrum. Därmed avstyrker utskottet ett flertal motioner (s, m, kd, c, fp) om bl.a. etablering och lokalisering av rovdjurscentrum.

Propositionen

Frågan om statliga medel till ett eller några rovdjurscentrum bör enligt regeringens bedömning hanteras inom regeringens uppdrag till Naturvårdsverket om informationsfrågor.

Motioner

I ett flertal motioner framförs förslag om lokaliseringen av ett eller flera rovdjurscentrum. Enligt motionerna MJ24 (fp) yrkande 2 och MJ25 (fp) yrkande 2 bör rovdjurscentrum etableras i Dalarna, Värmland och Lappland. Ett rovdjurscentrum vid Orsa Grönklitt förespråkas i motionerna MJ755 (s), MJ901 (c) yrkande 2 och MJ915 (kd). Järvzoo i Järvsö framhålls i motionerna MJ724 (s), MJ803 (m) och MJ813 (c) som lämplig lokalisering för ett rovdjurscentrum.

rum. Enligt motion MJ822 (s) bör ett nationellt rovdjurscentrum inrättas i Värmland.

Enligt motion MJ11 (s) bör uppdraget till Naturvårdsverket förtydligas med att ett rovdjurscentrum bör tillskapas med uppgift att svara för information och folkbildning riktad till allmänhet och andra intressenter.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen har kunskap om rovdjuren en nyckelroll för allmänhetens förståelse för rovdjur och rovdjurspolitiken. Forskning, beståndsovervakning och information är inte bara viktiga för förvaltningen av våra rovdjursarter utan sinsemellan betydelsefulla. Forskningen kan bidra med de kunskaper som behövs för övervakning av rovdjursstammarna. Med hjälp av forskningen kan också inventeringsmetoder utvecklas och kvaliteten på utförda inventeringar kontrolleras. Även beslut om skydds jakt bör bygga på uppgifter från forskningen. Spridning av information om rovdjuren till en bred allmänhet är enligt utskottets mening en viktig del i arbetet med förvaltningen av samtliga arter. Genom information och ökade kunskaper kan människor också få förståelse för behovet av forskning och beståndsovervakning, vilket gynnar dessa verksamheter. Ökade kunskaper hos allmänheten kan förhoppningsvis också bidra till att dämpa den oro som förekommer i vissa områden, framför allt för vargens utbredning. Behovet av information och kunskap om rovdjuren kommer troligen att växa under de närmaste åren och intresset hos allmänheten för de stora rovdjuren är i dag stort. Som regeringen anför är de insatser som redan görs av bl.a. Orsa Björnpark, Järvzoo, Värmlands rovdjurscenter och Viltskadecenter för att sprida information och kunskap om rovdjur betydelsefulla, och den verksamhet som skulle kunna vara aktuell att stödja vid ett rovdjurscentrum har på olika sätt anknytning till informationsverksamhet. Utskottet har i ärendet fått värdefull information om den verksamhet som bedrivs vid några av de rovdjurscentrum som finns i landet. Utskottet utgår från att dessa centrum, med den erfarenhet och de resurser som de förfogar över, kan ge värdefulla bidrag inom ramen för den förstärkning av informationsinsatserna om stora rovdjur som propositionen syftar till. Utskottet har däremot inget underlag för att nu föreslå konkreta insatser i fråga om etableringen eller lokaliseringen av rovdjurscentrum till de orter som anges i de aktuella motionerna. Det anförda innebär att utskottet ansluter sig till regeringens bedömning och avstyrker motionerna MJ24 (fp) yrkande 2, MJ25 (fp) yrkande 2, MJ724 (s), MJ755 (s), MJ803 (m), MJ813 (c), MJ822 (s), MJ901 (c) yrkande 2 och MJ915 (kd). Med det anförda finner utskottet syftet med motion MJ11 (s) tillgodosett.

7 Administration

7.1 Samverkan med grannländerna

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens uppfattning att Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att utöka samarbetet beträffande rovdjursfrågorna med Norge och Finland. Motioner (c, fp) om utökat nordiskt samarbete m.m. kommer därmed att bli tillgodosedda.

Propositionen

Regeringen avser att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta initiativ till ett utökat samarbete beträffande rovdjursfrågor med främst norska Direktoratet för naturförvaltning men även med finska myndigheter. Samarbetet bör, som för närvarande, i första hand gälla varg men utökas till att omfatta även järv och björn.

Motioner

Det skandinaviska perspektivet i rovdjurspolitiken betonas i motion MJ16 (c). Enligt motionärerna är det nödvändigt att Sverige lägger mer kraft på att få en skandinavisk samsyn vad gäller miniminivåer och etappmål (yrkande 2). Inom ramen för det nordiska samarbetet bör Sverige enligt motion MJ24 (fp) ta initiativ till en gemensam nordisk rovdjurspolitik när det gäller vargen (yrkande 5). I motion MJ901 (c) anförs att Sverige, Norge och Finland har likartade rovdjursstammar och liknande intressekonflikter. Samarbetet bör fördjupas för att insatserna så långt möjligt skall kunna samordnas vad gäller bedömningar om behov av skydds jakt, bekämpning av brott mot lagstiftning relaterad till rovdjuren samt andra frågor av gränsöverskridande karaktär. Även det lokala och regionala gränsöverskridande samarbetet bör utvecklas (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att det mellan Sverige och Norge sedan lång tid och under senare tid även med Finland pågår samarbete om rovdjursfrågorna. För Nordkalottenområdet sker samarbetet mellan länderna främst på den regionala nivån mellan länsstyrelserna och fylkena. Det mest omfattande samarbetet har gällt beståndsuppskattning och utveckling av gemensamma inventeringsmetoder inom ramen för Nordkalottkommitténs miljøråds arbetsgrupp för stora rovdjur. Som regeringen anför är erfarenheterna av detta samarbete överlag goda och har resulterat i rapporter angående beståndsovervakning m.m. Beträffande förvaltningen har ett mer formaliserat arbete skett mellan Sverige och Norge och då främst mellan de centrala myndigheterna Naturvårdsverket och Direktoratet för naturförvaltning. Förvaltningsfrågorna är av avgörande betydelse när det gäller bevarandet av livskraftiga stammar

av de stora rovdjuren och särskilt vad beträffar vargen. Som utskottet anfört tidigare i betänkandet innebär det förhållande att stammen till stor del delas av Norge att det finns ett stort behov av en gemensam förvaltning eftersom åtgärder i ett av länderna kan få konsekvenser för livskraften hos stammen som helhet. I Norge handläggs rovdjursförvaltningen i betydligt större utsträckning än i Sverige av regionala och lokala instanser, vilket har medfört att information och samordning med den svenska förvaltningen ibland upplevts som mindre tillfredsställande. Det är enligt utskottets mening angeläget att överbrygga de olikheter som finns i förvaltningen för att skapa ett förtroendefullt samarbete. Utskottet välkomnar därför det initiativ för att utveckla samarbetet med främst Norge och Finland som aviseras i propositionen. Som regeringen anför bör Naturvårdsverket, som ett led i detta arbete, få i uppdrag att finna lämpliga former för att utveckla samarbetet med dessa länder. Med det anförda finner utskottet att syftet med motionerna MJ16 (c) yrkande 2, MJ24 (fp) yrkande 5 och MJ901 (c) yrkande 1 kommer att bli i allt väsentligt tillgodosett utan något riksdagens uttalande i frågan.

7.2 Regionala rovdjursgrupper

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning i fråga om inrättande av regionala rovdjursgrupper, deras uppgifter och sammansättning. Därmed avstyrker utskottet en motion (c).

Propositionen

Enligt regeringens bedömning bör länsstyrelserna i de län där det finns fasta stammar av de stora rovdjuren bilda rovdjursgrupper. Representanter för länsstyrelsen, kommuner, polismyndighet, åklagare, jägarorganisationer, ideella naturvårdsorganisationer, tamdjursägare, samebyar och markägare bör ingå i grupperna. Även personer med särskilda expertkunskaper bör enligt regeringen kunna ingå utan att representera en myndighet.

Motionen

I motion MJ16 (c) anför att de övergripande förvaltningsfrågorna, liksom samråd och informationsinsatser kring våra rovdjur, bör handhas på regional nivå av de befintliga viltvårdsnämnderna som ett rådgivande organ till länsstyrelsen (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

Ett ökat förtroende mellan dem som på olika sätt engagerar sig i rovdjursfrågor är enligt utskottets mening i hög grad ägnat att bidra till lösningar på många av de konflikter som onekligen förekommer när det gäller våra stora rovdjur. Informationsutbyte mellan olika lokala och regionala grupper kan ge en gemensamt accepterad kunskapsbas, vilken tillsammans med insyn i be-

slutsprocessen kan skapa bättre förutsättningar för en mer nyanserad syn på rovdjursförekomsten. I detta arbete är det viktigt med öppenhet mellan organisationer, myndigheter och andra grupper. I de flesta län där det finns fasta stammar av en eller flera rovdjursarter finns grupper som arbetar med rovdjursfrågor, men gruppernas sammansättning varierar mellan länen. Förutom representanter för länsstyrelsen kan jägare, markägare, kommuner, naturvårdsorganisationer, forskare och enskilda människor som lever i områden där rovdjur förekommer ingå i grupperna.

Det kan i dag konstateras att rovdjursgrupperna har varit till nytta och fyller en viktig funktion. De är lokalt förankrade, ger möjlighet till diskussion och utbyte av information och utgör ett viktigt led i arbetet för ökad öppenhet. Enligt utskottets mening bör grupperna kunna utvecklas i syfte att öka sin betydelse för hanteringen av de konflikter som rovdjuren skapar.

Som utskottet tidigare anfört kommer länsstyrelserna att få ett större ansvar beträffande förvaltningen av rovdjuren. Det kommer därför att finnas ett ökande behov av att diskutera och bereda olika frågor beträffande rovdjuren. I likhet med regeringen anser utskottet att rovdjursgrupper bör finnas åtminstone i de län som hyser fasta stammar av de stora rovdjuren. Den närmare organisatoriska lösningen bör varje länsstyrelse själv bestämma. Rovdjursgrupper bör t.ex. kunna inrättas för större områden än län.

Syftet med rovdjursgrupperna bör främst vara att öka utbytet av information. Men grupperna bör också, jämte länsviltmyndigheterna, vara rådgivande då det gäller länsstyrelsernas arbete med rovdjursfrågor. I fråga om enskilda ärenden bör emellertid endast ärenden av större principiell betydelse behandlas av rovdjursgrupperna. Det anförda innebär att utskottet ansluter sig till regeringens bedömning och avstyrker motion MJ16 (c) yrkande 13.

8 Ekonomiska konsekvenser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om medelsbehovet för olika åtgärder inom en sammanhållen rovdjurspolitik och avstyrker två motioner (fp) om ytterligare medel för ändamålet.

Propositionen

De 15 miljoner kronor som tillförs anslaget för viltskador från år 2002 bör enligt regeringen användas för att finansiera olika åtgärder inom en sammanhållen rovdjurspolitik.

Motioner

För ersättning av skador som rovdjur orsakar bl.a. på renar bör enligt motion MJ24 (fp) i budgetpropositionen för år 2002 anslås 20 miljoner kronor utöver

regeringens förslag (yrkande 4). I motion MJ25 (fp) begärs för samma ändamål ett anslag om 60 miljoner kronor (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

Ökningen av antalet rovdjur och ett stigande avräkningspris på renkött medförde att ersättningen för viltskador budgetåret 1999 höjdes till 35 miljoner kronor. För budgetåret 2001 höjdes anslaget med ytterligare 8 miljoner kronor för att motverka de förluster och andra olägenheter som viltskadorna orsakar fiskenäringen. Därmed har ytterligare medel kunnat anvisas för skador på annat än ren (budgetpropositionen för år 2001, utgiftsområde 23, anslaget 42:6). I budgetpropositionen gjorde regeringen bedömningen att ytterligare 15 miljoner kronor per år behöver anvisas för åren 2002 och 2003.

Genom ett reformerat ersättningssystem med fasta belopp för rovdjuren bedömer utskottet att ersättningen totalt sett kommer att höjas. För ersättning av de rovdjursförekomster inom renkötselområdet som har konstaterats under inventeringssäsongen 2000/01 anser regeringen att ytterligare 9 miljoner kronor för ändamålet bör tillföras anslagsposten för år 2002. Högst 1 miljon kronor av anslaget skall enligt regeringen få användas för ersättning till renägare som utsatts för att rovdjur massdödar renar.

Med växande rovdjursstammar, inte minst tillväxten i vargstammen, kan skadorna av rovdjur beräknas öka. Som regeringen anför bör 3 miljoner kronor av de tillförda medlen kunna utnyttjas för att täcka de ökade kostnaderna för förebyggande åtgärder och ersättning för rovdjursskador. Det bör betonas att strävandena att vidta förebyggande åtgärder för att förhindra skador av rovdjur bör intensifieras och prövas innan skyddsjakt används som förvaltningsåtgärd. Arbetet med t.ex. elstängsel för stängslad tamboskap, som visat sig mycket effektivt, bör fortsätta, men det krävs också ett omfattande utvecklingsarbete bl.a. för att skydda djur som inte går i hägn. I likhet med vad som gäller för närvarande bör medlen i första hand användas till förebyggande åtgärder.

Som utskottet tidigare anför är information om rovdjuren viktig för kunskapen om rovdjuren och för förståelsen för rovdjurspolitiken. I likhet med regeringen anser utskottet att Naturvårdsverket skall kunna disponera 1 miljon kronor för egen och andras informationsverksamhet.

Flera myndigheter arbetar med att förebygga men också utreda jaktbrott. Utskottet delar regeringens uppfattning att 2 miljoner kronor skall fördelas mellan polisväsendet och länsstyrelserna.

Sammantaget innebär det ovan anförda att utskottet gör samma bedömning som regeringen av medelsbehovet för de kommande två budgetåren. Motionerna MJ24 (fp) yrkande 4 och MJ25 (fp) yrkande 6 avstyrks således. Slutgiltiga beslut i denna fråga måste i sedvanlig ordning anstå till dess riksdagen behandlar konkreta förslag i budgetpropositionen.

9 Övriga frågor

Utskottet delar regeringens uppfattning om principerna för rovdjursarternas utbredning och om Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter liksom om förebyggande åtgärder och förundersökningar i fråga om jaktbrott. Vidare gör utskottet samma bedömning som regeringen om Sveriges internationella åtaganden och de allmänna utgångspunkterna för ersättnings- och bidragssystemet. Även när det gäller frågorna om Viltskadecenter och ett centralt forum för rovdjursfrågor har utskottet samma uppfattning som regeringen.

I fråga om rovdjursforskningen anser utskottet i likhet med regeringen att bidraget för viltforskning bör höjas med 2 miljoner kronor per år och delar även i övrigt de synpunkter regeringen redovisar. Härutöver vill utskottet framhålla att viltforskningens syfte är att utveckla och förmedla de kunskaper som behövs för ett uthålligt nyttjande och en god förvaltning av landets viltbestånd. Naturvårdsverket är en av de mer betydelsefulla myndigheterna i tillämpningen av regleringar, och viltforskningen spelar en viktig roll för att dessa regleringar skall kunna följas. Riksdagen har tidigare slagit fast att Naturvårdsverket även fortsättningsvis bör disponera medel ur jaktvårdsfonden för detta ändamål. Forskningsrådet för miljö, lantbruk och samhällsplanering bör dock i samråd med Naturvårdsverket och berörda intressenter utreda hur de olika forskningsbehoven inom området skall tillgodoses och hur kontakten mellan grundläggande och åtgärdsinriktad forskning skall säkerställas.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik (punkt 1)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen godkänner vad som anförs i reservation 1 om övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik och bifaller motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 1 och 2000/01:MJ18 yrkande 4 samt avslår motion 2000/01:MJ16 yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör en sammanhållen rovdjurspolitik bidra till att arterna björn, järv, lo, varg och kungsörn ges förutsättningar att långsiktigt finnas kvar i den skandinaviska faunan. Detta innebär att rovdjurspolitiken skall medverka till att de rovdjursarter som, i ett skandinaviskt perspektiv, ännu inte har uppnått tillräckligt stora stammar för att säkerställa ett långsiktigt bevarande, bör öka i antal.

En balanserad jakt är ett mycket betydelsefullt instrument för förvaltningen av de samlade viltstammarna, i vilka rovdjuren ingår. Människan har därför ett ansvar inte endast för rovdjursstammarna utan också för bibehållandet av en balanserad viltstam. Mot denna bakgrund måste avvägningar göras mellan å ena sidan antalet rovdjur och å andra sidan storleken på övriga viltstammar. Rovdjurspolitiken kan således inte ses isolerad från den övriga viltvården.

I förvaltningen av de fyra stora rovdjuren bör den allmänna strävan vara en långsam tillväxttakt, även om individantalet inte nått en nivå som säkerställer ett långsiktigt bevarande. Härigenom bör det bli betydligt enklare att få acceptans för rovdjuren bland befolkningen i områden med rovdjursförekomst. Den finska rovdjurspolitiken tillåter viss jakt i områden där den allmänna opinionen är starkt negativ medan stammen i andra områden ges möjlighet att öka, så att resultatet för landet som helhet blir en ökning av den aktuella stammen.

Det är enligt vår mening av vikt att rovdjursstammarnas utveckling noga följs och utvärderas och att hänsyn till landsbygdsbefolkningen väger tungt när effekterna av den samlade rovdjurspolitiken skall bedömas.

Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ15 (m) yrkande 1 och MJ18 (m) yrkande 4.

2. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik (punkt 1)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen godkänner vad som anförs i reservation 2 om övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik och bifaller motion 2000/01:MJ16 yrkandena 1 och 4 samt avslår motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 1 och 2000/01:MJ18 yrkande 4.

Ställningstagande

Det är i och för sig glädjande att regeringen äntligen har lagt fram en proposition om en sammanhållen rovdjurspolitik. Det är emellertid olyckligt att regeringen inte i större utsträckning anammat de förslag som presenterats av Rovdjursutredningen.

Enligt Centerpartiet måste utgångspunkten för en sammanhållen och väl fungerande rovdjurspolitik vara en politik som människor har tilltro till och kan acceptera. Om människorna i de bygder där de stora rovdjuren finns inte kan godta rovdjurens förekomst, kommer förutsättningar att saknas för en långsiktig svensk rovdjurspolitik. Det gäller således att utforma en politik som gör det möjligt att långsiktigt bevara stammarna av björn, järv, lo, varg och kungsörn samtidigt som människors olika intressen tas tillvara. Denna inställning avspeglas i alltför liten utsträckning i propositionen, bl.a. när det gäller förutsättningarna för jakt i samband med rovdjursangrepp. Riksdagen bör således bifalla motion MJ16 (c) yrkandena 1 och 4.

3. Miniminivåer och etappmål samt principer för utbredningen (punkt 2)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ18 yrkande 1 och 2000/01:MJ19 yrkande 1 samt avslår motion 2000/01:MJ13 yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör nationella miniminivåer och etappmål inte fastställas för arterna björn, varg och lo. Utbredningen av rovdjuren bör i princip få ske i

respektive arts naturliga utbredningsområde, men hänsyn måste tas till den eventuella skada som rovdjuren kan orsaka på tamboskap och för rennäringen. Det är av vikt att de totala ekonomiska och kulturella konsekvenserna av en alltför stor rovdjursstam beaktas. Nationella mål leder gärna till att lokala problem blir svåra att hantera så länge målen inte uppnåtts nationellt. Det kan vara fråga om oacceptabla skador i form av rivna tamdjur antingen på grund av alltför stor koncentration av rovdjur eller därför att enstaka individer har lärt sig att tamdjur är ett snabbt och enkelt byte i jakten på föda. I stället bör regionala och lokala myndigheter kunna besluta om skydds jakt och andra åtgärder när problem uppstår, och djurägare måste få rätt att skydda sina djur. Det måste således finnas möjlighet att skjuta undan dessa rovdjur när de vållar stora lokala problem oavsett hur många individer av arten som finns i landet som helhet. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ18 (m) yrkande 1 och MJ19 (m) yrkande 1.

4. Etappmål för järvstammen och mål för järvstammens utbredning (punkt 4)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

4. Riksdagen godkänner regeringens förslag utom såvitt avser etappmålet samt bifaller motion 2000/01: MJ16 yrkande 7 och avslår motion 2000/01: MJ13 yrkande 3.

Ställningstagande

Allt tyder på att järven, till skillnad från övriga stora rovdjur, har minskat i antal de senaste åren. Trots skyddsåtgärder är stammens storlek ungefär densamma som för 30 år sedan, vilket är allvarligt om ambitionen skall vara stammens långsiktiga bevarande.

Den skandinaviska järvstammen uppgår för närvarande till ca 500 individer, vilket enligt Rovdjursutredningen bör ses som en miniminivå för stammen som helhet. Centerpartiet delar den uppfattningen. Som anförs i motion MJ16 (c) bör miniminivån för järvstammen i Sverige fastställas till 300 individer med medföljande antal föryngringar. Riksdagen bör alltså avslå regeringens förslag i denna del och bifalla motionens yrkande 7.

5. Miniminivå för lodjursstammen och mål för lodjursstammens utbredning (punkt 5)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen godkänner regeringens förslag utom såvitt avser miniminivån samt bifaller motion 2000/01:MJ16 yrkande 6 och avslår motion 2000/01: MJ13 yrkande 4.

Ställningstagande

Lodjursstammen är i dag stark i stora delar av Norrland och Svealand. Sammanlagt uppgår den skandinaviska lodjursstammen till ca 2 000 individer, varav tre fjärdedelar beräknas finnas i vårt land. Under 1990-talet har stammen vuxit sig stark söderut och lodjuret förekommer i dag i stort antal i södra Dalarna, Värmland, Västmanland och de norra delarna av Örebro län och Uppsala län. De negativa effekterna på rådjursstammarna i dessa områden och i Norrland har varit betydande.

Rovdjursutredningens förslag om en miniminivå på 1 000 individer med medföljande föryngringar är enligt vår mening ett väl balanserat antal och tar hänsyn till biologiska förutsättningar såväl som till sociala och ekonomiska konsekvenser. Jag anser alltså att riksdagen bör avslå regeringens förslag i denna del och bifalla motionen MJ16 (c) yrkande 6.

6. Etappmål för vargstammen och mål för vargstammens utbredning m.m. (punkt 6)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen godkänner regeringens förslag utom såvitt avser etappmålet samt bifaller motion 2000/01:MJ16 yrkande 5 och avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 5, 2000/01:MJ19 yrkande 2, 2000/01:MJ21 yrkande 1, 2000/01:MJ25 yrkande 3 och 2000/01:MJ918 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt min mening kan vargstammen inte ses som en isolerad svensk företeelse utan måste betraktas utifrån ett skandinaviskt perspektiv. Som anförs i motion MJ16 (c) är en rimlig nivå för den *skandinaviska* vargstammen 20 föryngringar per år, vilket motsvarar 200 individer. På en sådan nivå kan vargstammens långsiktiga bevarande garanteras samtidigt som hänsyn tas till sociala och ekonomiska konsekvenser. Under senare år har vargstammen haft en god tillväxt. I likhet med björnstammens utveckling är det av vikt att till-

växttakten för vargen är sådan att människor hinner vänja sig vid artens etablering. Riksdagen bör således bifalla motion MJ16 (c) yrkande 5 och avslå propositionen i denna del.

7. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt m.m. (punkt 8)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ10 yrkande 2, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ15 yrkandena 3 och 4 och avslår motionerna 2000/01: MJ16 yrkande 9, 2000/01:MJ18 yrkande 2 delvis och 2000/01:MJ920 yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör jaktförordningen (1987:905) ändras så att Naturvårdsverket ges möjlighet att delegera till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt på enskilda individer av björn, varg eller lo som orsakar allvarliga skador eller olägenheter. Denna typ av delegation skall vara huvudregel i län med fasta stammar av dessa rovdjursarter eftersom ökad närhet till beslutsfattarna är särskilt angelägen i dessa områden. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ10 (m) yrkande 2, MJ14 (m) delvis och MJ15 (m) yrkandena 3 och 4.

8. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt m.m. (punkt 8)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ16 yrkande 9 och 2000/01: MJ920 yrkande 1 samt avslår motionerna 2000/01:MJ10 yrkande 2, 2000/01: MJ14 delvis, 2000/01:MJ15 yrkandena 3 och 4 och 2000/01:MJ18 yrkande 2 delvis.

Ställningstagande

Det är av vikt att beslut fattas så nära de berörda som möjligt. Detta gäller även i fråga om sådan skyddsjakt på rovdjur som beslutas av myndighet. Enligt regeringen bör jaktförordningen (1987:905) ändras så att Naturvårdsverket skall kunna delegera till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt på enskilda individer av björn eller lo som orsakar skada eller olägenhet. Enligt min mening är detta inte tillräckligt, utan en större förändring av förordningen är befogad. Beslut om skyddsjakt bör flyttas från Naturvårdsverket till länsstyrelsen, en decentralisering som är nödvändig för att alla intressen i rov-

djursfrågorna skall få möjlighet att komma till tals. En överföring av besluten från central till regional nivå är också en förutsättning för beslut som är väl förankrade hos lokalbefolkningen. Riksdagen bör alltså bifalla motionerna MJ16 (c) yrkande 9 och MJ920 (c) yrkande 1.

9. Ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skyddsjakt (punkt 9)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ12 yrkande 1, 2000/01:MJ14 delvis och 2000/01:MJ911 yrkande 4 samt avslår motionerna 2000/01:MJ16 yrkande 3 och 2000/01:MJ918 yrkande 5.

Ställningstagande

I syfte att åstadkomma en balans mellan rovdjursstammarna och övrigt vilt är det enligt vår mening angeläget att rovdjursstammarnas tillväxt noggrant styrs och regleras och att djurhållare tillåts värna sina djur fullt ut vid angrepp av rovdjur. Nuvarande regler för skyddsjakt motsvarar inte de behov som allt oftare uppkommer med de växande stammarna av stora rovdjur i landet. Samtidigt som vi ansluter oss till principen om livskraftiga rovdjursstammar i vårt land ställer vi krav på ändamålsenliga regler för den enskildes rätt att skydda sig själv och sina tamdjur genom en fungerande skyddsjakt. Den bästa metoden för att integrera styrningen av rovdjurens såväl allmänna som regionala tillväxt är en ordnad licensjakt under angivna jakttider för respektive art, dvs. på samma sätt som älgjakt vanligen bedrivs. Denna metod har flera fördelar. Den gör det möjligt att reglera tillgången på rovdjur regionalt, bidrar bl.a. till spridning till nya områden och gör rovdjursregleringen till en del av den rådande och väl etablerade jaktkulturen. Dessutom uppnås den gynnsamma effekten att rovdjuren behåller sin skygghet, vilket är angeläget för att minska olyckor vid möten mellan rovdjur som blivit vana vid människan och personer utan erfarenhet av rovdjur. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ12 (m) yrkande 1, MJ14 (m) delvis och MJ911 (m) yrkande 4.

10. Ändringar i bestämmelserna om förutsättningarna för skyddsjakt (punkt 9)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen bifaller motion 2000/01:MJ16 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01:MJ12 yrkande 1, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ911 yrkande 4 och 2000/01:MJ918 yrkande 5.

Ställningstagande

Det är enligt min mening eftersträvansvärt att rovdjuren sprider sig inom respektive arts naturliga utbredningsområde. Utöver rent biologiska skäl för en sådan spridning är det av vikt att undvika ett alltför hårt rovdjurstryck i vissa områden. Skyddsjakten är ett betydelsefullt instrument när det gäller att undvika rovdjursetableringar i områden där riskerna är stora för angrepp på människan eller för andra olägenheter. Jag delar inte regeringens uppfattning att det saknas anledning att förändra de allmänna förutsättningarna för skydds jakt utan anser att skydds jakt måste medges vid särskilda fall av lokala olägenheter även om stammen av det aktuella rovdjuret inte nått upp till etappmål eller miniminivå. Riksdagen bör således bifalla motion MJ16 (c) yrkande 3.

11. Allmänna villkor för skydds jakt enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 10)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

10. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ12 yrkande 2, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ15 yrkande 2, 2000/01:MJ16 yrkande 8, 2000/01:MJ18 yrkande 2 delvis, 2000/01:MJ19 yrkande 3 och 2000/01:MJ21 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening måste en mycket central del av rovdjurspolitiken vara människans möjlighet att skydda sig själv och sin egendom vid rovdjursangrepp. Det är inte rimligt att, när ett tamdjur angrips av rovdjur, det saknas möjlighet att, utan beslut av myndighet, ingripa innan djuret har skadats eller dödats. De regler för skydds jakt på stora rovdjur som gällde fram till år 1990 bör därför återinföras omgående och utformningen av 28 § jaktförordningen (1987:905) förändras, förbättras och förtydligas så att möjlighet till skydds jakt i sådana situationer och utan myndighets beslut införs. Reglerna bör utformas så att det blir tillåtet att döda angripande rovdjur i anslutning till angrepp på tamdjur. Erfarenheter från Norge visar att den oro som finns för att en sådan utvidgning av skydds jakten skulle leda till ett alltför stort antal skjutna rovdjur är överdriven. Det anförda innebär att riksdagen bör bifalla motionerna MJ12 (m) yrkande 2, MJ14 (m) delvis, MJ15 (m) yrkande 2,

MJ16 (c) yrkande 8, MJ18 (m) yrkande 2 delvis, MJ19 (m) yrkande 3 och MJ21 (s) yrkande 2.

12. Skydds jakt efter varg enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 11)

av Jonas Ringqvist (v), Gudrun Lindvall (mp) och Maggi Mikaelsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

11. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01: MJ13 yrkande 7, 2000/01: MJ22 delvis, 2000/01: MJ25 yrkande 4 och 2000/01: MJ26 yrkande 1 samt avslår motionerna 2000/01: MJ24 yrkande 3 och 2000/01: MJ25 yrkande 5.

Ställningstagande

Vargstammen befinner sig i dag på en nivå som är långt under vad som är att betrakta som en livskraftig stam, vilket även regeringen framhåller och därför föreslår ett etappmål för denna art i stället för en miniminivå. Motivet är att skydds jakt skall utövas särskilt restriktivt till dess arten nått ett sådant antal individer att ett etappmål kan fastställas. Såväl populationens storlek och varegens sårbarhet som det faktum att konflikter mellan varg och tamdjur kan lösas på ett bättre sätt än genom jakt, talar enligt vår mening för att vargen inte skall omfattas av reglerna i 28 § jaktförordningen (1987:905). Mot bakgrund härav anser vi det inte rimligt att, som regeringen anför, tillåta skydds jakt utan Naturvårdsverkets tillstånd. Eftersom vargstammen består av alltför få djur är den mycket sårbar för all jakt och då särskilt för oplanerad sådan. Den skydds jakt som regeringen anser skall få tillåtas efter beslut av Naturvårdsverket och under ordnade former är fullt berättigad och tillräcklig som jaktform för den mycket hotade vargen. Detta förhållande, tillsammans med möjligheten att med olika metoder skrämman vargen för att göra den mer skygg för människan och övriga förslag som regeringen redogör för, innebär att vi anser att de konflikter som kan uppstå mellan vargen och människan bör kunna hållas inom rimliga gränser. När etappmålet för varg är uppnått är vi beredda att ompröva vår syn på skydds jakt utan tillstånd enligt 28 § jaktförordningen. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ22 (v) delvis och MJ26 (mp) yrkande 1. Detta överensstämmer med motionerna MJ13 (m) yrkande 7 och MJ25 (fp) yrkande 4.

13. Skydds jakt efter varg enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 11)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

11. Riksdagen bifaller motion 2000/01:MJ24 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 7, 2000/01:MJ22 delvis, 2000/01:MJ25 yrkandena 4 och 5 och 2000/01:MJ26 yrkande 1.

Ställningstagande

Vargen utgör onekligen en viss fara för framför allt renar, tamdjur och jakt-hundar. Sedan lång tid har därför framförts krav på regler som gör det möjligt att enligt 28 § jaktförordningen (1987:905), dvs. utan föregående beslut av myndighet, bedriva skydds jakt även efter varg. Som anförs i motion MJ24 (fp) har vi emellertid ett ansvar för vargstammens möjligheter att växa. Mot den bakgrunden bör skyddsjakten enligt förordningens 28 § i dagsläget inte utvidgas till att omfatta varg, dock med undantag för renskötselområdet. I sammanhanget bör framhållas att, liksom all annan jakt, även skyddsjakten måste bedrivas på ett etiskt försvarbart sätt. Härvidlag är det av stor vikt att honor inte skjuts från sina ungar. Riksdagen bör således bifalla motion MJ24 (fp) yrkande 3.

14. Skydds jakt efter järv enligt 28 § jaktförordningen (1987:905) (punkt 12)

av Jonas Ringqvist (v) och Maggi Mikaelsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

12. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ13 yrkande 8 och 2000/01: MJ22 delvis.

Ställningstagande

I likhet med vargstammen befinner sig järvstammen på en nivå som inte är långsiktigt livskraftig. Den möjlighet som Naturvårdsverket redan i dag har att tillåta skydds jakt i ordnade former är enligt vår mening fullt berättigad och tillräcklig när det gäller en så starkt hotad art som järven. Vi anser därför att 28 § jaktförordningen (1987:905) bör ändras så att skydds jakt efter järv utan myndighets beslut inte tillåts. När etappmålet för järv är uppnått är vi emellertid beredda att ompröva vår syn på skydds jakt utan tillstånd enligt 28 § jaktförordningen. Riksdagen bör således bifalla motion MJ22 (v) i denna del. Detta överensstämmer med yrkande 8 i motion MJ13 (m).

15. Bidrag och ersättning för skada på renar (punkt 15)

av Caroline Hagström (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om ett differentierat ersättningssystem och vad som anförs i reservation 15 om särskilt ekonomiskt stöd för skadeförebyggande åtgärder inom rennärningen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ15 yrkande 6, 2000/01:MJ17 yrkandena 2 och 3, 2000/01:MJ20, 2000/01:MJ23 och 2000/01:MJ26 yrkande 3 samt avslår motion 2000/01:MJ15 yrkande 7.

Ställningstagande

Enligt vår mening förmår det nuvarande ersättningssystemet för rovdjurskadade renar inte i tillräcklig utsträckning stimulera till skadeförebyggande åtgärder. Som anförs i motion MJ17 (kd) bör därför ett särskilt ekonomiskt stöd, skilt från ersättningen enligt rovdjursinventeringen, införas för dessa åtgärder. Riksdagen bör således bifalla yrkande 3 i motionen.

16. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar (punkt 16)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

16. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ14 delvis och 2000/01:MJ18 yrkande 3 delvis samt avslår motionerna 2000/01:MJ16 yrkande 10, 2000/01: MJ17 yrkande 1 delvis, 2000/01:MJ918 yrkande 3 och 2000/01:MJ920 yrkande 2 delvis.

Ställningstagande

När det gäller ersättning för skador orsakade av rovdjuren anser vi att alla skador, även om de inte är hänförliga till näringsverksamhet, bör vara ersättningsberättigade under förutsättning att rimliga skadeförebyggande åtgärder har vidtagits. Det är inte acceptabelt att ersättning inte utgår för t.ex. en riven ridhäst eller bikupor som raserats av björn. Ersättning bör utgå med samma belopp oavsett i vilket län skadan uppstått och oavsett antalet tidigare inträffade skador i länet. Vid fastställande av ersättningsbeloppets storlek bör hänsyn även tas till det merarbete som kan uppstå till följd av att djur skrämts ut ur sina inhägnader med omfattande reparationer och hopsamlingsarbete som följd. Ersättning bör även lämnas för skadeförebyggande arbete som t.ex. elstängsel. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ14 (m) delvis och MJ18 (m) yrkande 3 delvis. Därmed behöver yrkande 10 i motion MJ16 (c), yrkande 1 delvis i motion MJ17 (kd) och yrkande 2 delvis i motion MJ920 (c) inte föranleda någon vidare åtgärd från riksdagens sida.

17. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar (punkt 16)

av Caroline Hagström (kd), Ester Lindstedt-Staaf (kd) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

16. Riksdagen bifaller motion 2000/01:MJ17 yrkande 1 delvis samt avslår motionerna 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ16 yrkande 10, 2000/01:MJ18 yrkande 3 delvis, 2000/01:MJ918 yrkande 3 och 2000/01:MJ920 yrkande 2 delvis.

Ställningstagande

Mot bakgrund av statens målsättning att upprätthålla livskraftiga rovdjurstammar är det enligt vår mening av största vikt att djurägare erhåller full ekonomisk kompensation för de rovdjursskador som uppkommer. Full ersättning bör även utgå för djur som inte ingår i näringsverksamhet. Riksdagen bör således bifalla motion MJ17 (kd) yrkande 1 delvis. Därmed behöver motionerna MJ14 (m) delvis, MJ16 (c) yrkande 10, MJ18 (m) yrkande 3 delvis, MJ918 (fp) yrkande 3 och MJ920 (c) yrkande 2 delvis inte föranleda någon vidare åtgärd från riksdagens sida.

18. Bidrag och ersättning för skada av vilt på annat än renar (punkt 16)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

16. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ16 yrkande 10 och 2000/01:MJ920 yrkande 2 delvis samt avslår motionerna 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ17 yrkande 1 delvis, 2000/01:MJ18 yrkande 3 delvis och 2000/01:MJ918 yrkande 3.

Ställningstagande

Ett mycket viktigt inslag i en sammanhållen, långsiktig och verkningsfull rovdjurspolitik är att människor och människors näringsverksamhet inte lider ekonomisk skada till följd av rovdjursangrepp. Det är enligt min mening inte rimligt att den enskilda djurägaren skall drabbas av höga försäkringspremier på grund av rovdjursförekomst där husdjur och tamboskap vistas. Full ersättning för skador till följd av rovdjursangrepp bör därför utgå både för djur som ingår i näringsverksamhet och för husdjur. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ16 (c) yrkande 10 och MJ920 (c) yrkande 2 delvis. Därmed behöver motionerna MJ14 (m) delvis, motion MJ17 (kd) yrkande 1 delvis,

MJ18 (m) yrkande 3 delvis och MJ918 (fp) yrkande 3 inte föränleda någon vidare åtgärd från riksdagens sida.

19. Ersättning för personskador (punkt 17)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m), Ester Lindstedt-Staaf (kd) och Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 19 om statlig ersättning för skador på människan orsakade av rovdjur. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ10 yrkande 1, 2000/01:MJ14 delvis, 2000/01:MJ16 yrkande 11, 2000/01:MJ17 yrkande 1 delvis, 2000/01:MJ18 yrkande 3 delvis och 2000/01:MJ920 yrkande 2 delvis.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning har staten ett ekonomiskt ansvar vid personskador till följd av angrepp från rovdjur och det är en brist att regeringen inte klargör vilket ansvar staten har härvidlag. I likhet med ersättningen för skadade eller döda tamdjur skall ersättning utgå även för personskador som uppstått i samband med rovdjursangrepp. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ10 (m) yrkande 1, MJ14 (m) delvis, MJ16 (c) yrkande 11, MJ17 (kd) yrkande 1 delvis, MJ18 (m) yrkande 3 delvis och MJ920 (c) yrkande 2 delvis.

20. Rovdjurscentrum m.m. (punkt 20)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

20. Riksdagen bifaller motionerna 2000/01:MJ24 yrkande 2 och 2000/01: MJ25 yrkande 2 samt avslår motionerna 2000/01:MJ11, 2000/01:MJ724, 2000/01:MJ755, 2000/01:MJ803, 2000/01:MJ813, 2000/01:MJ822, 2000/01: MJ901 yrkande 2 och 2000/01:MJ915.

Ställningstagande

För att allmänhetens kunskaper om våra största rovdjur i möjligaste mån skall kunna breddas och fördjupas anser jag att tre rovdjurscentrum bör etableras i landet. Dessa centrum kan förslagsvis lokaliseras till Dalarna, Värmland och Lappland, där förekomsten av rovdjur är särskilt hög. Detta bör ges regeringen till känna. Riksdagen bör således bifalla motionerna MJ24 (fp) yrkande 2 och MJ25 (fp) yrkande 2.

21. Höjda anslag för viltskadeersättning (punkt 23)

av Lennart Kollmats (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

23. Riksdagen bifaller motion 2000/01:MJ24 yrkande 4 och avslår motion 2000/01:MJ25 yrkande 6.

Ställningstagande

Som anförs i motion MJ25 (fp) bör bidrag till åtgärder för förebyggande av viltskador och till ersättning för inträffade skador under vissa förutsättningar kunna lämnas av statsmedel. För att minska riskerna för illegal jakt är det dessutom av vikt att myndigheterna har en generös inställning i ersättningsfrågan. Med ett nationellt mål om en miniminivå på 200 vargar i Sverige kommer vargskadorna att öka och därmed även ersättningskostnaderna. Anslaget för ersättningar för viltskador m.m. bör därför höjas med 20 miljoner kronor. Detta bör beaktas av regeringen i nästkommande budgetproposition. Riksdagen bör således bifalla motion MJ25 (fp) yrkande 6.

Särskilda yttranden

1. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik

Caroline Hagström (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

I propositionen om en sammanhållen rovdjurspolitik har regeringen i sin bedömning av vargstammens tillväxt och utbredning gjort en rimlig avvägning. Det är dock angeläget att betona att acceptans för en bibehållen vargstam kräver en tillväxt som sker under kontrollerade former. Därför borde regeringen tydligare ha betonat att vargstammens tillväxt inte får ske så snabbt att den leder till minskad acceptans för vargen hos befolkningen. En sådan utveckling skulle negativt påverka hela debatten om möjligheten att ha varg i den svenska naturen och skulle också kunna leda till berättigade krav på utvidgad skydds jakt.

2. Det övergripande målet för en sammanhållen rovdjurspolitik

Jonas Ringqvist (v), Gudrun Lindvall (mp) och Maggi Mikaelsson (v) anför:

Vi vill från vår sida framhålla att propositionen om en sammanhållen rovdjurspolitik i huvudsakliga delar är resultatet av ett samarbete mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Undantag utgörs emellertid av det avsnitt som behandlar 28 § jaktförordningen (1987:905), dvs. allmänna villkor för skydds jakt utan föregående beslut av myndighet.

3. Etappmål för varg och mål för vargstammens utbredning

Lennart Kollmats (fp) anför:

Folkpartiets huvudprincip är att rovdjuren i Sverige skall kunna ha sitt utbredningsområde där de finner möjligheter till överlevnad och reproduktion. Det är därför inte rimligt att undanta renskötselområdet, som utgör ca 40 % av landets yta, från vargens utbredning. Rovdjursutredningen har behandlat frågan om de genetiska förutsättningarna för vargens fortbestånd och bl.a. Naturvårdsverket hävdar i sitt yttrande över propositionen att viss invandring från rysk-finska vargstammen är nödvändig för att minska riskerna för inavelsproblem. Om renskötselområdet undantas från vargstammens utbredningsområde skulle denna invandring avsevärt försvåras.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen (Miljödepartementet) föreslår i propositionen att riksdagen

dels antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

dels godkänner regeringens förslag till

2. övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik (avsnitt 5.1)

3. miniminivåer respektive etappmål samt mål för utbredning för björn, järv, lo, varg och kungsörn (avsnitt 5.2.3–5.2.7).

Följdmotioner

2000/01:MJ10 av Lennart Hedquist och Carl Erik Hedlund (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning av statsmedel vid personskador orsakade av varg.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändringen av jaktförordningen, som skall göra det möjligt för Naturvårdsverket att delegera till länsstyrelserna att i vissa fall besluta om skydds jakt av björn och lo, även skall innefatta varg.

2000/01:MJ11 av Per Erik Granström och Laila Bäck (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om information och folkbildning i rovdjursfrågor.

2000/01:MJ12 av Carl-Erik Skårman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen beslutar att regleringen av tillgången på de stora rovdjuren huvudsakligen sker genom s.k. licensjakt av liknande slag som för närvarande gäller för älg.

2. Riksdagen beslutar att djurhållare och andra djurägare tillåts att på lämpligt sätt, inklusive med användande av skjutvapen, skydda sina djur och sig själva och andra människor vid angrepp av stora rovdjur.

2000/01:MJ13 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen beslutar att det för alla fem rovdjursarterna fastställs miniminivåer i enlighet med vad som anförs i motionen.

2. Riksdagen beslutar att miniminivån för björnstammen i Sverige fastställs till 150 föryngringar per år, vilket motsvarar ca 1 500 individer, i enlighet med vad som anförs i motionen.

3. Riksdagen beslutar att en miniminivå för järvstammen i Sverige fastställs till 100 föryngringar per år, motsvarande ca 500 individer, i enlighet med vad som anförs i motionen.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den föreslagna avskjutningen av lodjur i renskötselområdet inte genomförs.

5. Riksdagen beslutar att en miniminivå för vargstammen i Sverige fastställs till 50 föryngringar per år, vilket motsvarar ca 500 individer, i enlighet med vad som anförs i motionen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att åtgärder vidtas för att förhindra en fortsatt minskning av kungsörnsstammen i delar av fjällkedjan och fjällnära området.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inte bör utvidga 28 § jaktförordningen att också omfatta varg.

8. Riksdagen begär att regeringen avskaffar möjligheten i 28 § jaktförordningen till skyddsjakt efter järv utan föregående myndighetsbeslut.

2000/01:MJ14 av Jan-Evert Rådström och Per-Samuel Nisser (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rovdjurspolitiken.

2000/01:MJ15 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att människan inom ramen för viltvården inte bara har ett ansvar för rovdjursstammarna utan också för att en balanserad viltstam i sin helhet kan bibehållas.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den form av skyddsjakt på stora rovdjur som gällde fram till 1990 omgående skall återinföras.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jaktförordningen bör ändras så att Naturvårdsverket får möjlighet att delegera till länsstyrelserna att fatta beslut om skyddsjakt på enskilda individer av björn, varg och lo som orsakar allvarliga skador eller olägenheter.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsstyrelserna bör ges befogenhet att i samråd med Naturvårdsverket fatta beslut om reglerad jakt på björn, varg och lo.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frivilliginsatser också i framtiden bör utnyttjas vid inventering av rovdjur.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ersättning för skador på ren skall utgå med samma belopp oavsett var rovdjuren inventerats.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anslaget till ersättning för rovdjursskador på ren eller tamboskap skall vara ett förslagsanslag innebärande att full ersättning per djur skall utgå oavsett hur många de skadade djuren är.

2000/01:MJ16 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för en verkningsfull och långsiktig rovdjurspolitik.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det skandinaviska perspektivet i rovdjurspolitiken.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydds jakt även om etappmål eller miniminivåer ej uppfylls.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hänsyn till sociala och ekonomiska konsekvenser av rovdjurens utbredning.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målnivån 200 individer för den skandinaviska vargstammen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miniminivån 1 000 individer för lodjursstammen.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att miniminivån för järv i Sverige bör slås fast till 300 individer.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändring av 28 § jaktförordningen.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att flytta beslut om skydds jakt från Naturvårdsverket till länsstyrelserna.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om full ekonomisk ersättning för rovdjursangrepp på tamdjur.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ekonomisk ersättning vid rovdjursangrepp på människor.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett omfattande och allsidigt informationsarbete kring rovdjuren.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de övergripande förvaltningsfrågorna liksom samråd och informationsinsatser kring våra rovdjur bör handhas på regional nivå av de befintliga viltvårdsnämnderna som ett rådgivande organ till länsstyrelsen.

2000/01:MJ17 av Ulf Björklund m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om full ekonomisk ersättning vid rovdjursangrepp.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om full ersättning för rovdjursförekomst i vinterbetesmarker och områden som omfattas av norsksvenska renbeteskonventionen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilt ekonomiskt stöd för skadeförebyggande åtgärder inom rennäringen.

2000/01:MJ18 av Ola Karlsson och Ola Sundell (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen avslår regeringens förslag att införa nationella miniminivåer respektive etappmål för stammarna av björn, lo och varg.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydds jakt.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för skada och skadeförebyggande arbete.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för att kunna bo och verka på landsbygd.

2000/01:MJ19 av Anne-Katrine Dunker och Anna Åkerhielm (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principer för utbredningen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etappmålet för varg.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för skydds jakt.

2000/01:MJ20 av Rune Berglund (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar att samma ersättning skall gälla såväl inom som utom åretruntmarkerna samt även inom konventionsområden på norsk sida.

2000/01:MJ21 av Karl Gustav Abramsson och Lisbeth Staaf-Igelström (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vargstammen bör tillåtas växa under kontrollerade förhållanden.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en förändring av bestämmelserna i 28 § jaktförordningen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inventeringsarbetets bedrivande.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskild hänsyn till fåbodbruket och skogsbetet.

2000/01:MJ22 av Jonas Ringqvist m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varg och järv skall undantas från skydds jakt enligt 28 § i jaktförordningen.

2000/01:MJ23 av Camilla Sköld Jansson (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar att ingen nedsättning av ersättning sker i vinterbetesområden och i områden som omfattas av den norsksvenska renbeteskonventionen.

2000/01:MJ24 av Lennart Kollmats m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökad information och kunskap till allmänheten om våra svenska rovdjur.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att införa tre rovdjurscentrum i Dalarna, Värmland och Lappland.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyddsjakt.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjning av anslaget för ersättning av skador som rovdjur orsakar bl.a. på renar.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett utökat nordiskt samarbete i frågan om rovdjuren.

2000/01:MJ25 av Harald Nordlund och Karin Pilsäter (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökad information och kunskap till allmänheten om våra svenska rovdjur.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av tre rovdjurscentrum i Dalarna, Värmland och Lappland.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fastslå en miniminivå på 500 vargar.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte tillåta skyddsjakt.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att när vargstammen nått ett antal på 200 individer tillåta en utvidgad jakträtt i renskötselområden.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjning av anslaget för ersättning av skador som rovdjur orsakar renar.

2000/01:MJ26 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varg inte bör införas i 28 § jaktförordningen, som föreslås i propositionen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samråd med företrädare för fåbodbrukare i syfte att lösa konflikter mellan fåbodkulturen och rovdjur.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning inom renarnas vinterbetesmarker.

Motioner från allmänna motionstiden 2000

2000/01:MJ724 av Per-Olof Svensson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett rovdjurscentrum på Järvzoo i Järvsö.

2000/01:MJ730 av Gudrun Lindvall (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att undanröja hoten mot kungsörnen.

2000/01:MJ755 av Per Erik Granström m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etablering av rovdjurscentrum vid Orsa Grönklitt.

2000/01:MJ803 av Patrik Norinder och Anne-Katrine Dunker (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inrättas ett rovdjurscentrum i anslutning till Järvzoo Hälsingland.

2000/01:MJ813 av Sven Bergström (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att etablera ett svenskt rovdjurscentrum vid Järvzoo i Järvsö.

2000/01:MJ822 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett nationellt rovdjurscentrum i Värmland.

2000/01:MJ901 av Kenneth Johansson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nordiskt samarbete i rovdjursfrågor.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett rovdjurscentrum i Grönklitt i Dalarna.

2000/01:MJ906 av Gudrun Lindvall och Kia Andreasson (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag med ändring av straffsatsen för jaktbrott.

2000/01:MJ911 av Ingvar Eriksson m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydds jakt på stora rovdjur.

2000/01:MJ915 av Ulf Björklund (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda förutsättningarna för en etablering av ett svenskt rovdjurscentrum i anslutning till Grönklitts Björnpark i Orsa, norra Dalarna.

2000/01:MJ918 av Runar Patriksson (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antalet vargar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sprida vargstammen över hela landet.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning till drabbade djurägare.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om opinionsundersökningar.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydds- och licensjakt.

2000/01:MJ920 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att flytta beslut om skyddsjakt från Naturvårdsverket till länsstyrelserna.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om full ekonomisk ersättning vid rovdjursangrepp.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

